

OBSAH

ŠTÚDIE

Štefánia Antalíková

Prijímacie konanie na vysoké školy
Údaje z roku 2020 v porovnaní aj s predchádzajúcim obdobím 4

Slávka Krásna, Silvia Barnová, Jiří Dušek

Stratégie prevencie akademickej prokrastinácie vysokoškolských študentov 25

František Blanár

Zručnosti absolventov slovenských vysokých škôl 32

Miroslav Osifčín

Plánované zmeny v príprave budúcich učiteľov na slovenských vysokých školách v kontexte plánu obnovy 39

INFORMÁCIE

Profesia učiteľa v Európe: prístup, kariérny postup a poradenstvo 46

Učiteľská akadémia UK – e-learningový nástroj pre budúce učiteľky a učiteľov 50

Noví profesori 53

CONTENTS

THEORETICAL ARTICLES

Štefánia Antalíková

Admission proceeding to HEI
Data from 2020 compared to the previous period 4

Slávka Krásna, Silvia Barnová, Jiří Dušek

Academic Procrastination Prevention Strategies in University Students 25

František Blanár

Skills of Slovak Higher education institutes graduates 32

Miroslav Osifčín

Planned Changes in the preparation of future teachers at Slovak universities
in the context of the recovery plan 39

INFORMATIVE ARTICLES

Teaching Careers in Europe: Access, Progression and Support 46

Comenius University Teachers' Academy - an e-learning tool
for future teachers 50

New professors 53

Milé čitateľky, milí čitatelia,

v ostatnom tohtoročnom čísle časopisu ACADEMIA venujeme výrazný priestor prezentácii údajov z prijímacieho konania na vysoké školy v kontexte desaťročného vývoja. Druhý príspevok sa venuje sumarizácii teoretických a empirických východísk akademickej prokrastinácie, nasleduje ďalší článok prezentujúci výsledky prieskumu uplatniteľnosti slovenských vysokých škôl na trhu práce, tentoraz zameraný na problematiku zručností absolventov vysokých škôl. Sériu štúdií v tomto čísle uzatvára príspevok mapujúci plánované zmeny v príprave budúcich učiteľov na slovenských vysokých školách v kontexte plánu obnovy. V informačnej sekcii nechýba informácia o publikácii siete EURYDICE zameranej na profesiu učiteľa v európskom priestore, informácia o novom e-learningovom nástroji Univerzity Komenského v Bratislave, ktorý je určený budúcim učiteľom, ako aj zoznam novovymenovaných profesorov.

Prajeme vám príjemné a pokojné sviatky, úspešné ukončenie roka a v novom roku veľa úspechov v osobnej i profesijnej sfére.

Mgr. František Blanár
zodpovedný redaktor

Prijímacie konanie na vysoké školy

Údaje z roku 2020 v porovnaní aj s predchádzajúcim obdobím

Abstrakt

Prijímacie konanie na akademický rok 2020/2021 prinieslo pre slovenské vysoké školy oproti predchádzajúcemu roku nárast počtu prihlášok i prihlásených fyzických osôb, nárast počtu úspešných uchádzačov a tiež viac tých, čo sa po úspešnom prijímacom konaní na štúdium aj zapísali. Svoju dominanciu potvrdili verejné vysoké školy pred súkromnými, denná forma štúdia pred externou, aktuálni maturanti pred tými, čo dosiahli úplné stredné vzdelanie dávnejšie, ukrajinskí uchádzači medzi cudzincami. V roku 2020 bol zaznamenaný výrazný nárast podielu kladne vybavených prihlášok bez prijímacej skúšky, podľa veku uchádzačov prevážili prvýkrát 20-roční nad 19-ročnými a za ostatných 10 rokov bol medzi úspešnými uchádzačmi najmenší podiel tých, ktorí sa na štúdium nakoniec nezapísali.

Kľúčové slová

Prijímacie konanie, vysoké školy, uchádzači, prihlášky, prihlásení, prijatí, zapísaní.

Abstract

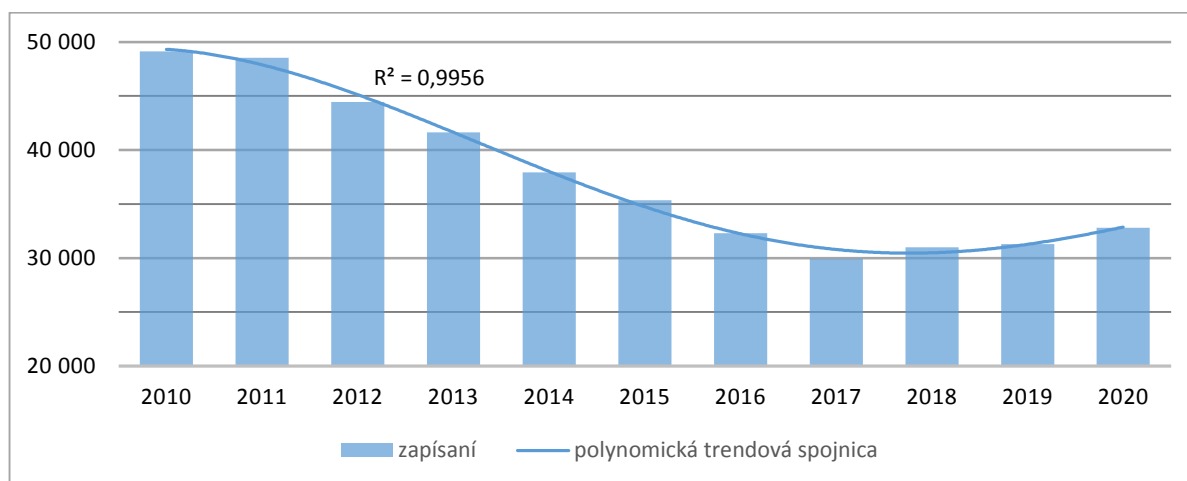
The admission process for the academic year 2020/2021, compared to the last year, brought growth in the number of applications and applicants themselves, as well as increase in the successful candidates. There were also more of those who enrolled for studies after a successful admission process. Public HEIs dominated over private ones, full-time form of studies dominated over part-time, number of fresh high-school graduates dominated over the ones who graduated longer time ago, and Ukrainian applicants dominated among other nationalities. 2020 was a year with significant increase in ratio of admitted applications without the admission tests. In relation to age, 2020 was the first year to record more applications from 20-year-old applicants, than from 19-year-olds. Furthermore, 2020 compared to the past 10 years showed the smallest proportion of successful applicants who did not enrol for their studies.

Key words

Admission process, HEI, candidates, applications, applicants, accepted, enrolled.

Prijímacie konanie na vysokoškolské štúdium 1. a spojeného do jedného celku 1. a 2. stupňa na vysoké školy Slovenskej republiky (PK na VŠ) na akademický rok 2020/2021 prinieslo medziročné nárasty či už v počte uchádzačmi podaných prihlášok, v počte prijatí alebo počte zápisov po úspešnom prijímacom konaní a to aj pri prepočte na fyzické osoby. Rok 2020 ukázal, že trend nárastu počtu prijatých uchádzačov, ktorí sa na štúdium na slovenských vysokých školách aj zapíšu, pokračoval (*graf 1*).

Graf 1 Vývoj počtu prijatých zapísaných slovenských uchádzačov (osôb) v PK na VŠ SR

Zdroj údajov: CVTI SR

Úspešnosť

Zlom nastal v roku 2017, keď bol najnižší počet zapísaných úspešných uchádzačov, ale aj prijatých, či všetkých prihlásených. Úspešnosť slovenských uchádzačov pritom bola v roku 2017 podobná ako v roku 2020 – 89,5 % prijatých uchádzačov v roku 2017, 89,7 % v roku 2020. Pre porovnanie, v roku 2010 bola za obdobie rokov 2005 až 2020 najmenšia úspešnosť uchádzačov – 76,1 % prijatých osôb z prihlásených, či 51,1 % kladne vybavených prihlášok zo všetkých v danom ročníku PK na VŠ podaných prihlášok slovenskými uchádzačmi, oproti 89,7 percentám úspešných Slovákov prihlásených v roku 2020, resp. 69,0 percentám kladne vybavených prihlášok v roku 2020 (*tabuľka 1*).

Tabuľka 1 Kladne vybavené prihlášky, resp. počet prijatých osôb a ich podiel na celkovom počte prihlášok, resp. prihlásených, za ostatných 16 rokov

Rok PK	Počet				%	
	prihlášok	prihlásených	kladne vybavených prihlášok	prijatých osôb	kladne vybavených prihlášok	prijatých osôb z prihlásených
2020	68 873	40 820	47 514	36 612	69,0	89,7
2019	66 531	39 491	46 912	35 209	70,5	89,2
2018	65 643	39 023	47 478	35 137	72,3	90,0
2017	62 766	37 564	45 498	33 618	72,5	89,5
2016	72 156	41 544	49 579	36 682	68,7	88,3
2015	79 114	45 597	53 522	39 924	67,7	87,6
2014	87 109	48 961	57 214	42 553	65,7	86,9
2013	101 345	54 561	63 510	46 557	62,7	85,3
2012	117 806	60 043	69 775	50 203	59,2	83,6
2011	135 739	67 255	74 111	54 414	54,6	80,9
2010	144 038	73 059	73 594	55 602	51,1	76,1
2009	144 202	75 300	81 112	60 036	56,2	79,7
2008	145 119	76 186	84 580	61 581	58,3	80,8
2007	156 080	81 185	89 099	65 160	57,1	80,3
2006	159 517	84 504	89 941	66 282	56,4	78,4
2005	153 990	79 397	83 822	62 034	54,4	78,1

Zdroj údajov: CVTI SR

Šanca na prijatie sa však líši podľa jednotlivých vysokých škôl/fakúlt, či študijných programov/študijných odborov, na ktoré sa uchádzači hlásia.

Najvyšší podiel neúspešných uchádzačov mala Vysoká škola výtvarných umení v Bratislave – takmer tri štvrtiny (72,3 %), viac ako polovica to bola ešte v štátnych vysokých školách¹ a ďalších umelecky zameraných verejných vysokých školách – na Vysokej škole múzických umení v Bratislave a na Akadémii umení v Banskej Bystrici (tabuľka 2). Počtom uchádzačov patria tieto školy, s výnimkou SZU, do polovice s nižším počtom, podľa podielu zapísaných z prijatých do polovice s vyšším podielom.

¹ V spracovaniach PK na VŠ nie je zaradená štátna vysoká škola Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši, ktorá poskytuje necivilné vysokoškolské štúdium.

Tabuľka 2 Úspešnosť uchádzačov (prijatí/prihlásení) a koeficient zápisu úspešných uchádzačov (zapísaní/prijatí) na jednotlivých vysokých školách SR v PK na VŠ 2020

	Prihlásení	Prijatí	Zapísaní	Prijatí/ prihlásení	Zapísaní/ prijatí
Verejné vysoké školy					
Univerzita Komenského v Bratislave	9 443	6 192	4 973	0,66	0,80
Slovenská technická univerzita v Bratislave	4 253	3 438	2 669	0,81	0,78
Ekonomická univerzita v Bratislave	3 296	2 093	2 027	0,64	0,97
Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre	1 802	1 720	1 270	0,95	0,74
Technická univerzita vo Zvolene	780	758	606	0,97	0,80
Vysoká škola výtvarných umení v Bratislave	364	101	90	0,28	0,89
Vysoká škola múzických umení v Bratislave	574	208	179	0,36	0,86
Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach	726	523	362	0,72	0,69
Technická univerzita v Košiciach	2 865	2 701	2 009	0,94	0,74
Žilinská univerzita v Žiline	3 655	3 599	2 781	0,98	0,77
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach	3 121	1 948	1 513	0,62	0,78
Trnavská univerzita v Trnave	2 769	2 172	1 597	0,78	0,74
Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici	3 338	2 449	1 966	0,73	0,80
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre	2 959	2 715	1 746	0,92	0,64
Prešovská univerzita v Prešove	3 492	3 100	2 204	0,89	0,71
Akadémia umení v Banskej Bystrici	246	122	110	0,50	0,90
Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne	994	702	628	0,71	0,89
Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave	2 586	1 910	1 558	0,74	0,82
Katolícka univerzita v Ružomberku	1 429	1 131	854	0,79	0,76
Univerzita J. Selyeho v Komárne	493	421	376	0,85	0,89
Súkromné vysoké školy					
VŠ manažmentu v Trenčíne	90	79	72	0,88	0,91
VŠ zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave	1 536	1 430	1 146	0,93	0,80
VŠ ekonómie a manažmentu verejnej správy v Bratislave	438	351	320	0,80	0,91
Paneurópska VŠ	1 096	1 094	541	1,00	0,49
VŠ Danubius	140	140	87	1,00	0,62
VŠ medzinárodného podnikania ISM Slovakia v Prešove	44	44	40	1,00	0,91
VŠ DTI	484	484	408	1,00	0,84
Bratislavská medzinárodná škola liberálnych štúdií	43	37	19	0,86	0,51
VŠ bezpečnostného manažérstva v Košiciach	101	76	74	0,75	0,97
Hudobná a umelecká akadémia J. Albrechta B. Štiavnica	3	3	3	1,00	1,00
Štátne vysoké školy					
Akadémia Policajného zboru v Bratislave	856	300	273	0,35	0,91
Slovenská zdravotnícka univerzita v Bratislave	1 599	674	553	0,42	0,82

Zdroj údajov: CVTI SR, vlastné výpočty

Najťažšie sa bolo dostať cez prijímacie konanie na štúdium *zubného lekárstva*, kde pripadalo najviac prihlášok v PK na VŠ 2020, takmer osem (7,7), na jednu kladne vybavenú prihlášku. Skoro sedem prihlášok (6,8) na jednu kladne vybavenú bolo podaných v študijnom odbore *logopédia*, šesť (5,8) v študijnom odbore *zdravotnícke a diagnostické pomôcky*, päť (5,2 a 4,6) v študijných odboroch *štatistika a divadelné umenie* a 3,5 prihlášky pripadalo na jednu kladne vybavenú prihlášku v študijných odboroch *všeobecné lekárstvo* a *dentálna hygiena* (tabuľka 3).

Tabuľka 3 Študijné odbory s najväčším počtom prihlášok v roku 2020 pripadajúcich na jedno prijatie

Študijný odbor	Počet prihlášok na jednu kladne vybavenú prihlášku									
	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
zubné lekárstvo	7,72	5,83	4,84	5,17	6,69	7,68	9,24	9,11	10,06	9,87
logopédia	6,80	6,50	6,30	6,55	6,20	7,71	6,23	5,09	4,45	4,71
zdravotnícke a diagnostické pomôcky	5,75	2,27	1,18	2,91	1,26	1,83	2,00	1,18	1,23	1,70
štatistika	5,17	3,58	3,25	4,00	3,66	3,14	2,90	3,31	2,64	2,53
divadelné umenie	4,57	5,30	5,38	6,11	6,12	5,05	6,59	6,96	7,48	6,57
všeobecné lekárstvo	3,52	4,07	3,08	3,73	4,57	4,89	5,45	6,14	5,41	4,20
dentálna hygiena	3,50	4,15	3,27	2,77	3,08	3,46	2,68	2,56	2,73	2,15
výtvarné umenie	3,23	2,88	2,95	2,87	3,01	2,77	3,53	3,77	4,16	4,84
agrobiotechnológie	3,00	1,00	1,06	1,00	0,84	—	—	—	—	—
filmové umenie a multimédia	2,78	2,67	3,04	3,00	2,41	3,51	3,79	3,95	4,19	3,92

Zdroj údajov: CVTI SR, vlastné výpočty

Od 1. septembra 2019 platí nová Sústava študijných odborov, v ktorých môžu vysoké školy v Slovenskej republike poskytovať vysokoškolské vzdelávanie (vyhláška č. 244/2019 Z. z.) a podľa tohto členenia najviac prihlášok v PK na VŠ na akademický rok 2020/2021 bolo na študijné programy, ktoré patria do študijného odboru *ekonómia a manažment* a v tomto študijnom odbore bolo zrealizovaných po úspešnom prijímacom konaní aj najviac zápisov. V *tabuľke 4* je uvedených v poradí podľa počtu prihlášok ďalších desať zo 48 študijných odborov.

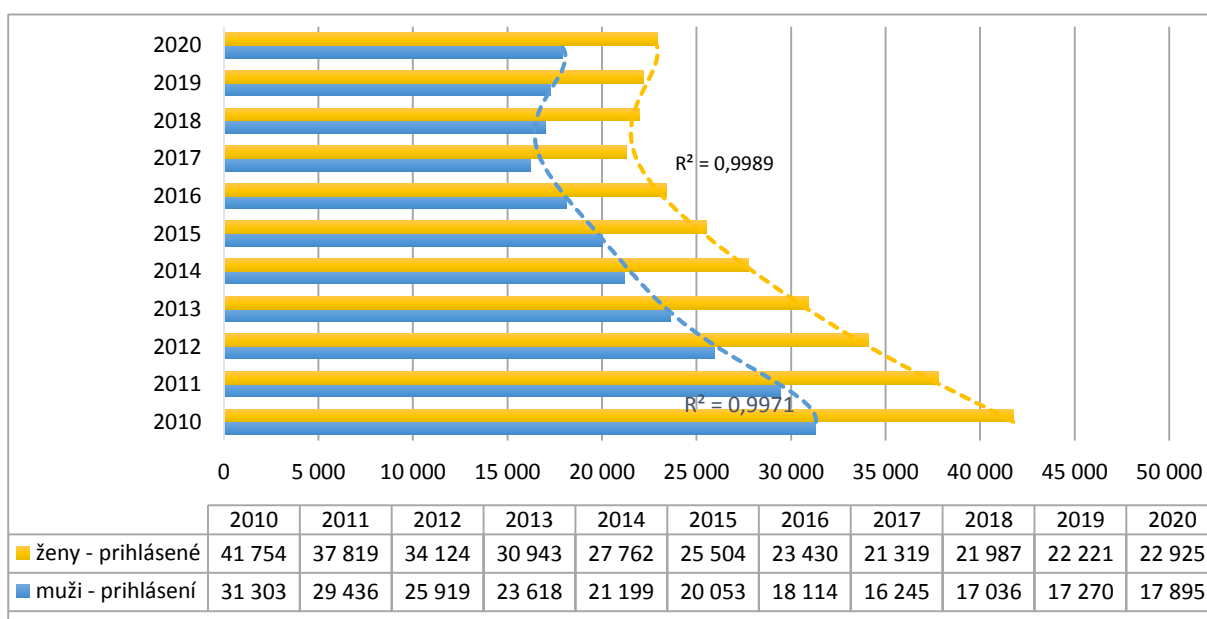
Ženy

Podľa pohlavia uchádzačov prevažujú tak dnes, ako aj v minulosti, ženy (*graf 2*). V roku 2020 tvorili 56,2 % medzi slovenskými uchádzačmi. Podiel žien na podaných prihláškach je ešte o 3 – 4 % vyšší (59,7 % v roku 2020), čo svedčí o tom, že ženy podávajú v priemere viac prihlášok na osobu ako muži. 55,3 percentný je v PK na VŠ 2020 podiel žien medzi úspešnými uchádzačmi, ktorí sa zapísali na štúdium. Tento podiel úspešných uchádzačiek na zápisoch je v ostatných desiatich rokoch ustálený v rozmedzí 55 – 56 % a medzi ročníkmi 2010 a 2020 sa nelíši viac ako o 0,6 percentuálneho bodu.

Tabuľka 4 Údaje z PK na VŠ 2020 na študijné odbory najviac zastúpené v prihláškach

Názov študijného odboru podľa Sústavy študijných odborov SR platnej od 01. 09. 2019	Prihlášky	Prihlásení	Viacnásobnosť prihlášky/ prihlásení	Prijatia	Prijatia z prihlášok v %	Zápis	% zápisov z prijatí
ekonómia a manažment	10 381	7 954	1,31	7 528	72,52	5 752	76,41
učiteľstvo a pedagogické vedy	8 611	6 306	1,37	6 909	80,23	4 474	64,76
informatika	5 254	3 717	1,41	4 112	78,26	2 714	66,00
všeobecné lekárstvo	4 354	2 889	1,51	1 236	28,39	985	79,69
psychológia	3 619	2 590	1,40	1 670	46,15	1 058	63,35
zdravotnícke vedy	3 413	2 602	1,31	1 911	55,99	1 356	70,96
právo	2 913	2 423	1,20	2 382	81,77	1 733	72,75
filológia	2 218	1 664	1,33	1 524	68,71	962	63,12
strojárstvo	2 201	1 933	1,14	1 935	87,91	1 474	76,18
mediálne a komunikačné štúdiá	2 044	1 752	1,17	1 455	71,18	1 062	72,99
ošetrovatel'stvo	2 022	1 629	1,24	1 715	84,82	1 190	69,39

Zdroj údajov: CVTI SR, vlastné výpočty

Graf 2 Zastúpenie mužov a žien v PK na VŠ SR v rokoch 2010 – 2020

Zdroj údajov: CVTI SR

Výraznejšie rozdiely sa medzi mužmi a ženami, ako uchádzačmi o vysokoškolské štúdium, prejavujú pri rozčlenení podľa štatistických skupín študijných odborov. Tam desaťročný pokles (medzi rokmi 2010 a 2020) zastúpenia žien medzi tými, ktorí sa zapísali na vysokoškolské štúdium študijných programov patriacich do skupiny študijných odborov *technické vedy a náuky* bol o 4,2 percentuálneho bodu – z podielu 23,1 % na 18,9 % zápisov uskutočnených ženami v tejto skupine študijných odborov.

Pokles v zastúpení žien zaznamenali aj zápisy v skupinách študijných odborov *spoločenské vedy a náuky* a aj *zdravotníctvo* – o 3,8 resp. 3,4 percentuálneho bodu (tabuľka 5).

Tabuľka 5 Podiel slovenských žien v % podľa skupín študijných odborov v PK na VŠ 2010 a 2020

Skupina študijných odborov	2010			2020		
	podiel žien SR v % na:					
	prihláškach	prijatiach	zápisoch	prihláškach	prijatiach	zápisoch
prírodné vedy	62,3	63,5	61,2	67,7	69,3	66,0
technické vedy a náuky	24,6	23,6	23,1	20,7	20,1	18,9
poľnohospodársko-lesnícke a veterinárne vedy a náuky	57,2	57,3	55,8	61,7	60,6	57,8
zdravotníctvo	77,2	80,3	80,5	75,4	77,7	77,1
spoločenské vedy, náuky a služby	69,3	68,6	67,6	66,9	65,8	63,8
vedy a náuky o kultúre a umení	66,0	67,4	64,4	69,9	69,5	67,6
vojenské a bezpečnostné vedy a náuky	36,5	32,8	32,5	39,7	34,4	34,2
SPOLU	60,3	57,0	55,9	59,7	56,9	55,3

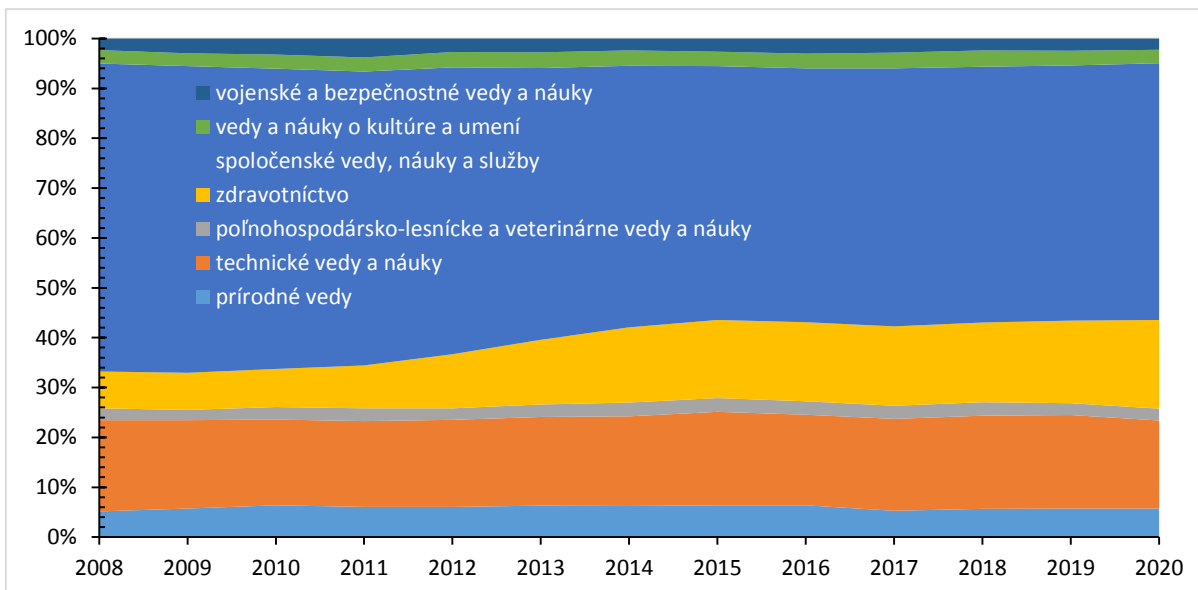
Zdroj údajov: CVTI SR, vlastné výpočty

Hoci pokles bol v zastúpení žien zaznamenaný aj v zdravotníckych študijných odboroch, skutočnosťou zostáva, že najväčšie zastúpenie žien je každoročne v študijných programoch, ktoré patria do skupiny študijných odborov *zdravotníctvo*, kde ich podiel za ostatných 16 rokov nikdy nebol menší ako tri štvrtiny. Naopak, najmenšie zastúpenie majú ženy v prihláškach, prijatiach či zápisoch na štúdium študijných programov, ktoré patria do skupiny študijných odborov *technické vedy a náuky*, kde v roku 2020 dosiahol ich podiel najnižšie hodnoty za sledované obdobie rokov 2005 – 2020. Medzi tie skupiny študijných odborov, kde zastúpenie žien je menej ako polovičné, patria okrem *technických vied a náuk* ešte aj *vojenské a bezpečnostné vedy a náuky*.

Študijné odbory

Podľa štatistických skupín študijných odborov najviac prihlášok patrí každoročne *spoločenským vedám, náukám a službám* – 51,5 % v roku 2020, pričom tento percentuálny podiel sa výrazne oproti roku 2010 znížil o 8,8 percentuálneho bodu. Ďalej sú najviac zastúpené prihlášky v skupine študijných odborov *zdravotníctvo* a *technické vedy a náuky* – v PK na VŠ 2020 to bol veľmi vyrovnaný percentuálny podiel s dvoma desatinami percenta v prospech zdravotníckych študijných odborov – 17,8, resp. 17,6 %. Podiel prihlášok na študijné programy akreditované v študijných odboroch, ktoré patria do štatistickej skupiny *zdravotníctvo* sa v ostatnom období každoročne zvyšoval (v roku 2010 bol ich podiel 7,6 %) a v ročníku PK na VŠ 2020 sa prvýkrát prepracoval na druhú pozíciu za percentuálne zastúpenie prihlášok, ktoré prináležali *spoločenským vedám, náukám a službám* (graf 3).

Graf 3 Percentuálny podiel prihlášok za jednotlivé skupiny študijných odborov v rokoch 2008 – 2020

Zdroj údajov: CVTI SR

Pretože úspešnosť v prijímacom konaní na akademický rok 2020/2021 na zdravotnícke študijné programy je výrazne nižšia (46,8 %) ako na technické (84,6 %), v podiele zápisov v danej skupine študijných odborov na celkovom počte zápisov sa *technické vedy a náuky* viac ako jednou pätinou (21,3 %), zaraďujú za *spoločenské vedy, náuky a služby* (55,0 %) a pred študijné programy skupiny študijných odborov *zdravotníctvo* (12,7 %). Nič na tom nemení ani fakt, že percento uskutočnených zápisov z prijatí je na zdravotnícke odbory vyššie o 4,6 percentuálneho bodu ako na technické odbory (*tabuľka 6*).

Tabuľka 6 Výsledky PK na VŠ 2020 podľa štatistických skupín študijných odborov

Študijný odbor	Prihlášky	A	Prijatie	B	C	Zápis	D	E
prírodné vedy	3 961	5,8	2 640	5,6	66,6	1 314	49,8	4,0
technické vedy a náuky	12 143	17,6	10 272	21,6	84,6	7 048	68,6	21,3
poľnohospodársko-lesnícke a veterinárne vedy a náuky	1 628	2,4	1 442	3,0	88,6	1 041	72,2	3,1
zdravotníctvo	12 258	17,8	5 731	12,1	46,8	4 194	73,2	12,7
spoločenské vedy, náuky a služby	35 472	51,5	25 769	54,2	72,6	18 237	70,8	55,0
vedy a náuky o kultúre a umení	1 868	2,7	806	1,7	43,1	629	78,0	1,9
vojenské a bezpečnostné vedy a náuky	1 543	2,2	854	1,8	55,3	685	80,2	2,1
SPOLU	68 873	100,0	47 514	100,0	69,0	33 148	69,8	100,0

A – percentuálny podiel prihlášok za danú skupinu študijných odborov na celkovom počte prihlášok

B – percentuálny podiel kladne vybavených prihlášok v danej skupine študijných odborov na celkovom počte kladne vybavených prihlášok

C – percentuálny podiel kladne vybavených prihlášok v danej skupine študijných odborov z celkovo podaných prihlášok v danej skupine študijných odborov (úspešnosť)

D – percento uskutočnených zápisov z prijatí

E – percentuálny podiel zápisov v danej skupine študijných odborov na celkovom počte zápisov

Zdroj údajov: CVTI SR, vlastné výpočty

Nezapísaní

17 296 Slovákov zo 40 820, ktorí vstúpili do procesu PK na VŠ na akademický rok 2020/2021, podalo viac ako jednu prihlášku (2 až 12) a tak, hoci kladne vybavených prihlášok bolo len niečo viac ako dve tretiny (69,0 %), aspoň na štúdium jedného študijného programu na slovenskej vysokej škole bolo prijatých 9 z každých 10 záujemcov, ktorí podali prihlášku v PK na VŠ 2020 (89,7 % z prihlásených). 9 až 15 rokov dozadu sa na vysokú školu SR dostalo len osem z desiatich záujemcov pri úspešnosti slovenských uchádzačov v prijímacom konaní 76,1 – 80,9 % (tabuľka 7). Nie však všetci prijatí uchádzači sa na štúdium aj zapíšu. V roku 2020 takých bolo 3 802, ktorí hoci získali doklad, a možno aj viaceré doklady o prijatí, na vysokoškolské štúdium sa ani na jednej vysokej škole SR nezapísali. Tento počet je za ostatné roky druhý najnižší (tabuľka 7) a čo sa týka percentuálneho podielu nezapísaných z prijatých uchádzačov v roku 2020 (10,4 %), ten nebol od roku 2009 nižší (10,6 až 11,9 v rokoch 2009 – 2019).

Tabuľka 7 Prihlásení, prijatí, zapísaní i prijatí nezapísaní slovenskí uchádzači v PK na VŠ

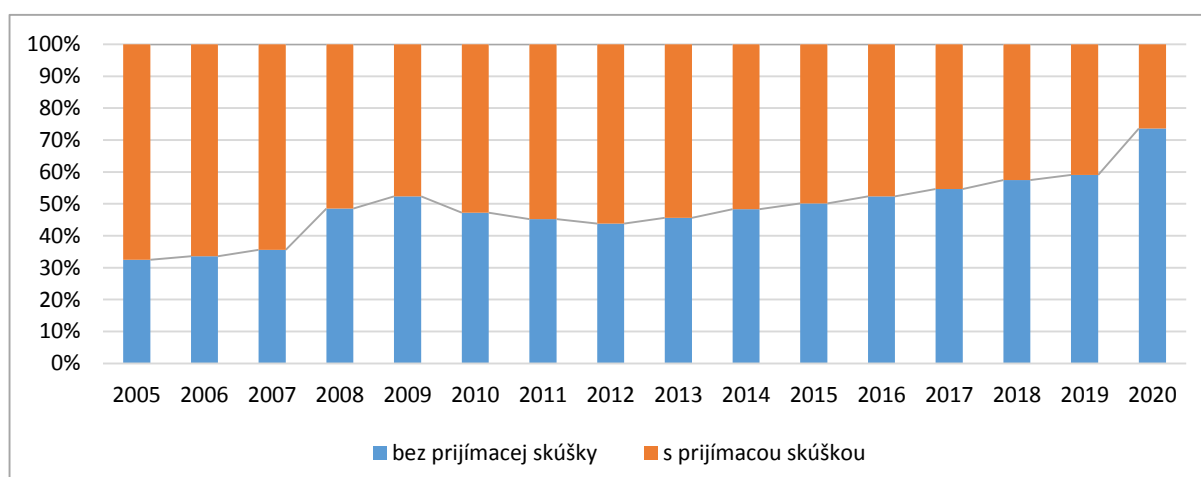
Rok PK	Prihlásené osoby			Prijaté osoby		Zapísané osoby			Prijaté nezapísané osoby	
	celkom	viackrát	% z prihlásených celkom		% z prihlásených		% z prijatých	% z prihlásených		% z prijatých celkom
2020	40 820	17 296	42,4	36 612	89,7	32 810	89,6	80,4	3 802	10,4
2019	39 491	17 011	43,1	35 209	89,2	31 297	88,9	79,3	3 912	11,1
2018	39 023	16 971	43,5	35 137	90,0	30 990	88,2	79,4	4 147	11,8
2017	37 564	16 027	42,7	33 618	89,5	29 920	89,0	79,7	3 698	11,0
2016	41 544	18 789	45,2	36 682	88,3	32 302	88,1	77,8	4 380	11,9
2015	45 597	20 514	45,0	39 924	87,6	35 361	88,6	77,6	4 563	11,4
2014	48 961	22 886	46,7	42 553	86,9	37 938	89,2	77,5	4 615	10,8
2013	54 561	27 064	49,6	46 557	85,3	41 628	89,4	76,3	4 929	10,6
2012	60 043	31 415	52,3	50 203	83,6	44 458	88,6	74,0	5 745	11,4
2011	67 255	35 654	53,0	54 414	80,9	48 533	89,2	72,2	5 881	10,8
2010	73 059	37 231	51,0	55 602	76,1	49 146	88,4	67,3	6 456	11,6
2009	75 300	36 862	49,0	60 036	79,7	53 350	88,9	70,8	6 686	11,1
2008	76 186	36 986	48,5	61 581	80,8	55 796	90,6	73,2	5 785	9,4
2007	81 185	39 328	48,4	65 160	80,3	58 595	89,9	72,2	6 565	10,1
2006	84 504	40 236	47,6	66 282	78,4	59 423	89,7	70,3	6 859	10,3
2005	79 397	38 585	48,6	62 034	78,1	55 102	88,8	69,4	6 932	11,2

Zdroj údajov: CVTI SR, vlastné výpočty

Bez prijímacej skúšky

V PK na VŠ na akademický rok 2020/2021 bol zaznamenaný aj výrazný nárast podielu prijatí, resp. kladne vybavených prihlášok, bez prijímacej skúšky až na takmer tri štvrtiny – na 73,9 %, čo činilo medziročný nárast o 11,7 percentuálneho bodu. Po zápisoch bol podiel tých, ktoré vzišli z úspešného prijímacieho konania bez prijímacej skúšky podobný – 73,6 % po medziročnom náraste o 14,6 percentuálnych bodov. V roku 2015 počet zápisov na vysoké školy SR, ktoré boli uskutočnené po úspešnom prijímacom konaní bez prijímacej skúšky prekročil 50 % z celkového počtu zápisov a v desaťročí predtým sa to stalo len v roku 2009 (*graf 4*). Po roku 2015 sa tento percentuálny podiel pohyboval v rozmedzí 52 až 59 % a v roku 2020 sa zvýšil nad 70 % (73,6 %). Na študijné programy v dennej forme štúdia to bolo 72,3 % zápisov, ktoré uskutočnili prijatí uchádzači bez prijímacej skúšky, samozrejme za splnenia zákonnej podmienky prijatia na vysokoškolské štúdium a vysokou školou stanovených ďalších podmienok na prijatie. Hodnota percentuálneho podielu na externú formu štúdia v roku 2020 bola 81,4 %, to znamená, že len každý piaty zápis bol po úspešnom prijímacom konaní podmienený aj prijímacou skúškou.

Graf 4 Percentuálny podiel zápisov po úspešnom prijímacom konaní bez prijímacej skúšky

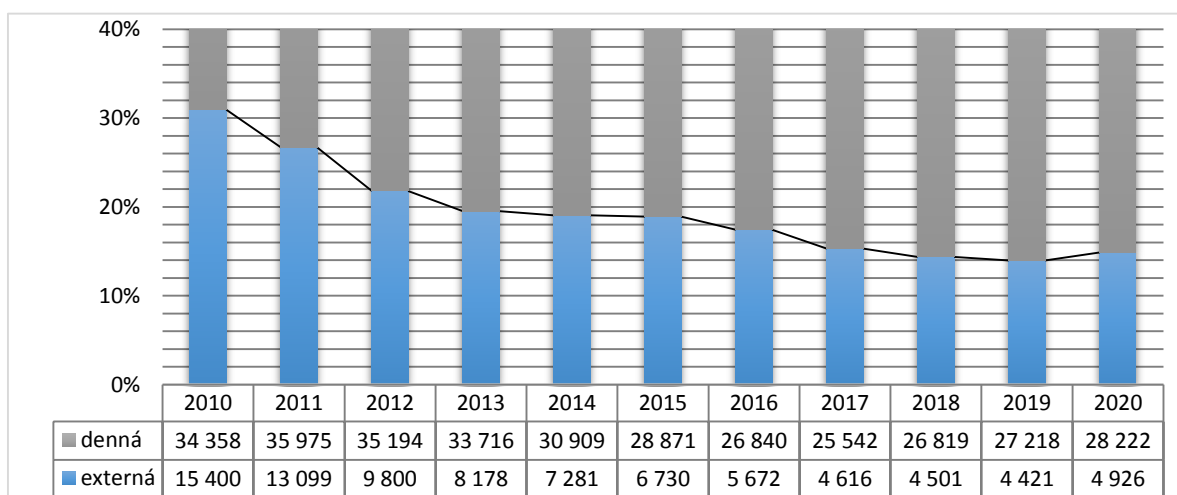
Zdroj údajov: CVTI SR

Externá forma

Ako už bolo uvedené, v roku 2017 bol najnižší počet prihlásených, prijatých i zapísaných úspešných slovenských uchádzačov a v roku 2018 došlo k nárastu, ktorý potvrdili aj ročníky PK na VŠ 2019 a 2020. To isté platí aj o počte nimi podaných prihlášok, počte prijatí a uskutočnených zápisoch a taktiež keby sme uvažovali len o prijímacom konaní dennej formy vysokoškolského štúdia. Avšak pokles počtu prihlášok, prijatí i zápisov na študijné programy ponúkané a realizované v externej forme bol prerušený až v ročníku PK na VŠ 2020. Pri externej forme neklesali len

počty prihlášok, prijatí a zápisov v prijímacom konaní, ale aj jej podiel na celkových počtoch. Pred 15-timi rokmi (rok 2005) jedna štvrtina (25,6 %) prihlášok smerovala na študijné programy v externej forme štúdia, pred 10-timi (rok 2010) to už nebola ani celá pätina (19,3 %) a v predposlednom zatiaľ spracovanom ročníku, v PK na VŠ 2019, to bola už len jedna desatina (10,1 %). Rok 2020 priniesol prelomovo medziročný nárast o 1,3 percentuálneho bodu na 11,4 %-tný podiel prihlášok na externú formu štúdia medzi všetkými prihláškami. Keďže úspešnosť prihlášok na externé vysokoškolské štúdium je vyššia, v roku 2020 bolo 85,6 % kladne vybavených prihlášok na externú formu verus 66,9 % na dennú formu, podiel zápisov na externé vysokoškolské štúdium je o niečo vyšší ako pri prihláškach – 14,9 % v roku 2020 s medziročným nárastom o 0,9 percentuálneho bodu po medziročných poklesoch v rozmedzí o 0,2 až 4,9 percentuálneho bodu v predchádzajúcich deviatich rokoch (graf 5).

Graf 5 Percentuálny podiel zápisov na vysokoškolské štúdium podľa jeho formy

Zdroj údajov: CVTI SR

Maturanti

Zákonnou podmienkou na prijatie na vysokoškolské štúdium 1. stupňa alebo spojeného 1. a 2. stupňa do jedného celku je dosiahnutie úplného stredného, či už odborného alebo všeobecného vzdelania s maturitou. A práve v danom roku aktuálni maturanti tvoria podstatnú časť zo všetkých záujemcov o vysokoškolské štúdium. Maturanti v roku 2020 v stredných školách SR zaslali na vysoké školy SR 45 729 prihlášok, boli to dve tretiny (66,4 %) zo všetkých podaných prihlášok. Keďže práve uchádzači, ktorí v danom roku ukončili stredoškolské štúdium maturitou, si podávajú viac prihlášok na vysokú školu, ich podiel medzi uchádzačmi ako fyzickými osobami je o niečo nižší. V roku 2020 bol 57,5 % a od roku 2008 nikdy nebol menší ako polovičný. Medzi úspešnými a aj na štúdium zapísanými uchádzačmi tvoria aktuálni maturanti stredných škôl SR tiež nadpolovičnú väčšinu, ktorá je ostatné tri roky až

trojpätinová. Počet maturantov v slovenských stredných školách sa od roku 2005 každoročne znižuje (neplatí pre rok 2010 a 2018), ale nikdy percentuálny podiel tých, ktorí priamo po maturite pokračujú vo vysokoškolskom štúdiu na vysokých školách SR nebol menší ako 45 % a v roku 2020 prekročil 50 %-tnú hranicu (50,2 %), a tak každý druhý maturant pokračoval v štúdiu na slovenskej vysokej škole (*tabuľka 8*).

Tabuľka 8 Aktuálni maturanti v stredných školách SR a ich participácia v PK na VŠ od roku 2005

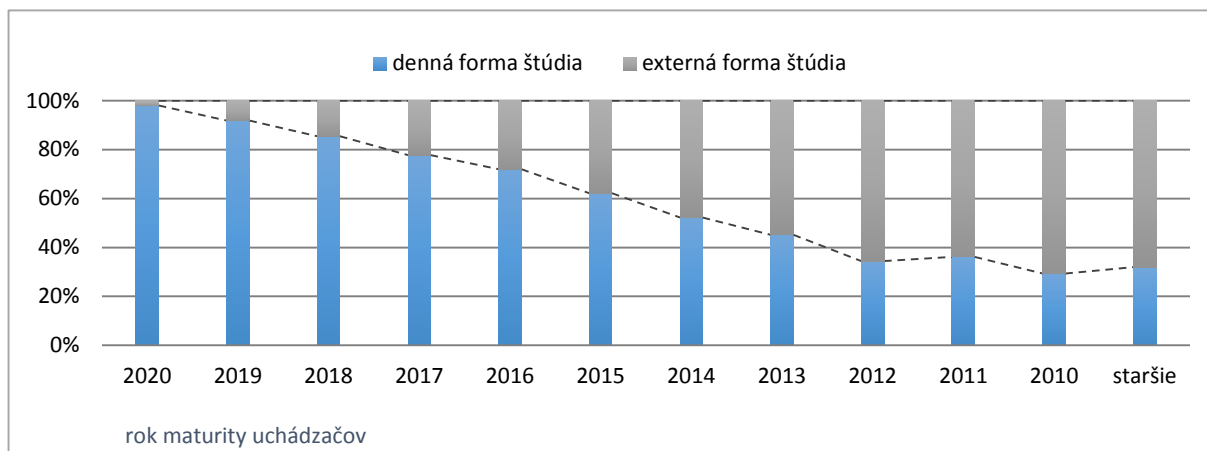
Rok PK	Maturanti			Prihlásení			Prijatí			Zapísaní		
	počet	počet	% z maturantov	% z uchádzačov	počet	% z maturantov	% z uchádzačov	počet	% z maturantov	% z uchádzačov		
2020	39 101	23 462	60,0	57,5	21 276	54,4	58,1	19 645	50,2	59,9		
2019	39 681	23 227	58,5	58,8	20 771	52,3	59,0	18 934	47,7	60,5		
2018	40 055	23 134	57,8	59,3	20 880	52,1	59,4	18 940	47,3	61,1		
2017	37 172	20 675	55,6	55,0	18 522	49,8	55,1	16 998	45,7	56,8		
2016	42 291	23 690	56,0	57,0	21 104	49,9	57,5	19 010	45,0	58,9		
2015	43 991	24 998	56,8	54,8	22 116	50,3	55,4	19 920	45,3	56,3		
2014	47 780	27 079	56,7	55,3	23 660	49,5	55,6	21 611	45,2	57,0		
2013	53 908	31 288	58,0	57,3	26 827	49,8	57,6	24 463	45,4	58,8		
2012	56 977	34 331	60,3	57,2	28 960	50,8	57,7	26 300	46,2	59,2		
2011	57 735	36 217	62,7	53,9	29 519	51,1	54,2	26 896	46,6	55,4		
2010	59 644	38 753	65,0	53,0	30 283	50,8	54,5	27 257	45,7	55,5		
2009	57 997	38 598	66,6	51,3	31 851	54,9	53,1	28 728	49,5	53,8		
2008	58 427	38 390	65,7	50,4	31 948	54,7	51,9	29 075	49,8	52,1		
2007	61 687	39 009	63,2	48,0	32 669	53,0	50,1	29 784	48,3	50,8		
2006	62 307	41 331	66,3	48,9	33 914	54,4	51,2	30 613	49,1	51,5		
2005	62 573	39 682	63,4	50,0	32 721	52,3	52,7	29 453	47,1	53,5		

Zdroj údajov: CVTI SR, vlastné výpočty

Z gymnázií (boli do nich zarátané aj stredné športové školy – do roku 2019 športové gymnáziá) je podiel pokračujúcich na vysokých školách SR vyšší, ako je podiel zo všetkých stredných škôl spolu. V roku 2020 bol 66,8 %, a tak možno konštatovať, že z aktuálnych maturantov v gymnáziách dve tretiny začali štúdiom v akademickom roku 2020/2021 na niektorej z vysokých škôl SR.

Ako bolo už uvedené, uchádzači, ktorí v danom roku ukončili stredoškolské štúdiu maturitou, si podávajú viac prihlášok na vysokú školu na jedného uchádzača oproti starším maturantom (1,9 prihlášky verzus 1,3 prihlášky na jedného uchádzača v roku 2020) a taktiež väčšina nimi podaných prihlášok je na študijné programy uskutočňované v dennej forme štúdia – v roku 2020 to bolo 98,0 %. So starším rokom prvej maturity slovenských uchádzačov sa podiel prihlášok na dennú formu znižuje a zvyšuje sa na externú formu štúdia (*graf 6*).

Graf 6 Percentuálny podiel prihlášok na dennú a externú formu štúdia podľa roku maturity uchádzačov v PK na VŠ 2020

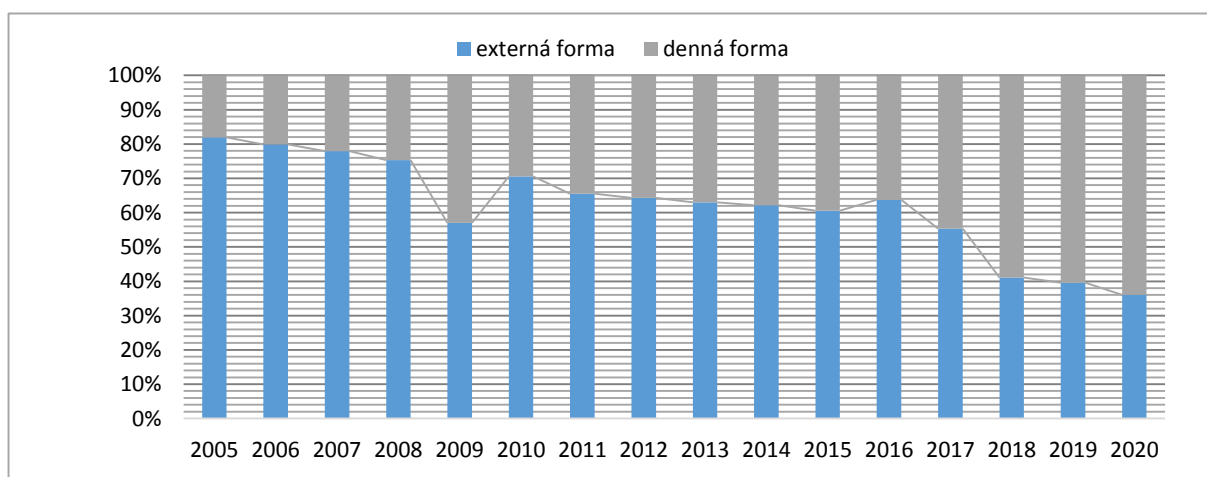

Zdroj údajov: CVTI SR

Súkromné vysoké školy

Prihlášky na externú formu štúdia tvorili vždy prevažnú časť v prihláškach na súkromné vysoké školy, ale ostatné tri roky to už neplatí (graf 7). Pri zarátaní prihlášok aj od cudzích štátnych príslušníkov tvorili v roku 2020 už len niečo viac ako tretinu – 36,1 % z prihlášok podaných na súkromné vysoké školy. Ich počet medziročne klesol o 7,9 percentuálneho bodu, pričom na verejné vysoké školy prihlášky na externú formu štúdia v roku 2020 mali nárast o 22,1 percentuálneho bodu.

Graf 7 Percentuálny podiel prihlášok na dennú a externú formu štúdia na súkromné vysoké školy

Zdroj údajov: CVTI SR

Napriek skutočnosti, že na dennú formu štúdia súkromné vysoké školy v prijímacom konaní zaznamenali nárast a bol v medziročnom percentuálnom vyjadrení vyšší ako vo verejných vysokých školách, nič to nemení na skutočnosti, že ich celkový podiel v PK na VŠ v roku 2020 patril medzi tie najnižšie (*tabuľka 9*).

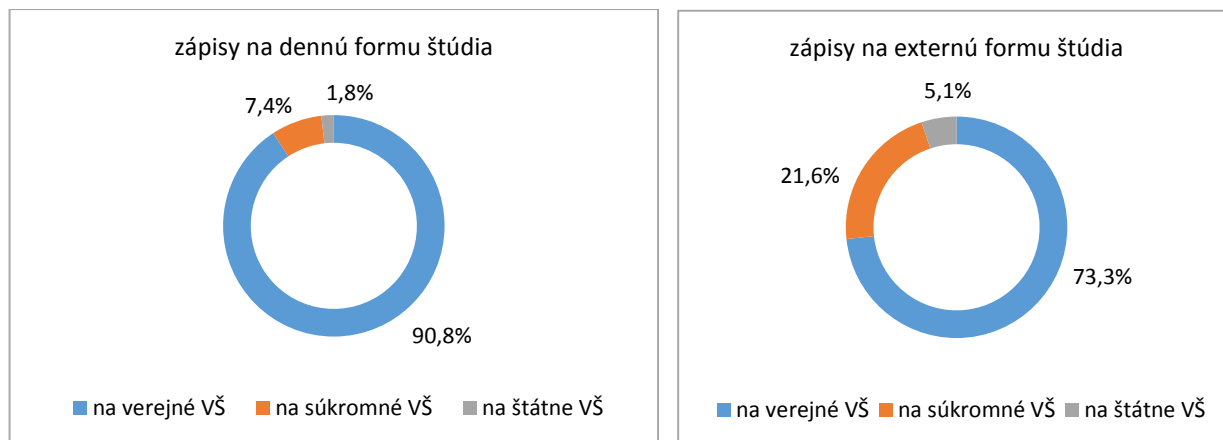
Tabuľka 9 Podiel v % súkromných, verejných a štátnych vysokých škôl SR na celkovom počte prihlášok, prijatí a zápisov v PK na VŠ v rokoch 2005 – 2020

	Súkromné VŠ			Verejné VŠ			Štátne VŠ		
	prihlášky	prijatia	zápisy	prihlášky	prijatia	zápisy	prihlášky	prijatia	zápisy
2020	6,8	9,3	9,4	89,4	88,7	88,3	3,8	2,0	2,3
2019	7,0	9,7	10,2	89,7	88,5	87,6	3,3	1,8	2,1
2018	6,8	9,2	9,1	90,2	89,0	88,8	3,0	1,8	2,2
2017	7,0	9,3	9,9	89,9	89,0	88,0	3,1	1,7	2,0
2016	6,8	9,2	10,4	89,4	89,2	87,8	3,7	1,6	1,9
2015	7,3	9,4	10,2	88,9	89,0	87,9	3,8	1,6	1,9
2014	8,2	11,1	12,3	88,7	87,5	86,1	3,1	1,3	1,7
2013	9,3	13,2	14,5	87,9	85,5	83,9	2,8	1,3	1,6
2012	8,6	12,8	14,4	89,2	86,3	84,5	2,2	0,9	1,1
2011	9,7	15,5	17,4	87,1	83,4	81,4	3,1	1,0	1,2
2010	10,0	17,3	19,9	87,7	81,5	78,6	2,3	1,2	1,5
2009	12,0	17,3	21,3	86,1	81,5	77,2	1,9	1,2	1,5
2008	10,5	15,8	20,3	87,9	83,0	78,2	1,6	1,2	1,5
2007	9,1	14,2	17,3	89,4	84,6	81,2	1,5	1,2	1,5
2006	6,3	9,7	11,9	92,3	89,2	86,8	1,4	1,1	1,3
2005	3,8	6,1	8,1	94,8	92,9	90,7	1,3	1,0	1,2

Zdroj údajov: CVTI SR, vlastné výpočty

V *tabuľke 9* sú uvedené percentuálne podiely súkromných, verejných a štátnych vysokých škôl SR na celkovom počte prihlášok, prijatí a zápisov v PK bez rozdielu o akú formu vysokoškolského štúdia ide. A hoci pri súkromných vysokých školách SR podiel prihlášok na externú formu štúdia má klesajúcu tendenciu, ich zastúpenie v roku 2020 medzi prihláškami na všetky vysoké školy SR je stále výrazne vyššie (22,8 %) než na dennú formu (4,9 %). Pri zápisoch uchádzačov po ich úspešnom prijímacom konaní na všetky vysoké školy, či už verejné, súkromné alebo štátne, tie na študijné programy v dennej forme na súkromné vysoké školy tvorili 7,4 % a v externej forme 21,6 % (*graf 7*).

Graf 7 Rozloženie zápisov na akademický rok 2020/2021 2020 medzi verejnú, súkromnú a štátnu vysokú školu SR

Zdroj údajov: CVTI SR, vlastné výpočty

Vek

Po minulé ročníky prijímacieho konania boli najpočetnejšie zastúpenou vekovou kategóriou medzi slovenskými uchádzačmi 19-roční uchádzači. Ročník 2020 priniesol zmenu. Najviac bolo 20-ročných Slovákov uchádzajúcich sa o vysokoškolské štúdium 1. alebo do jedného celku spojeného 1. a 2. stupňa na akademický rok 2020/2021 (tabuľka 10) a toto prevýšenie percentuálneho podielu 20-ročných nad 19-ročnými činilo niečo cez jeden percentuálny bod či už medzi prihlásenými, prijatými alebo zapísanými. V minulosti dominancia pre vekovú skupinu 20-ročných platila len pri externej forme.

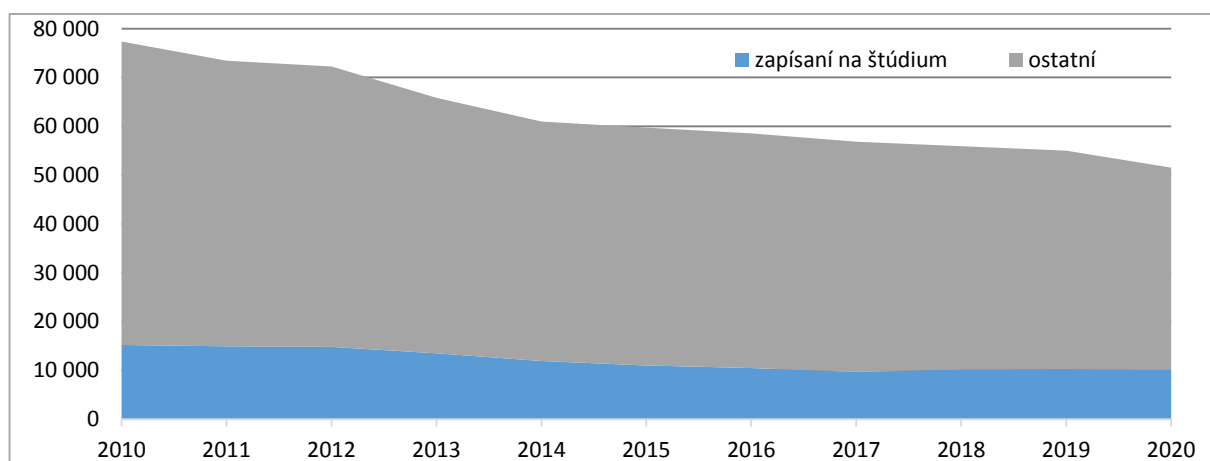
Tabuľka 10 Najviac zastúpené vekové kategórie medzi slovenskými uchádzačmi

	Vek uchádzača	Počet uchádzačov (osôb)									
		2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
1.	20	12 645	11 992	11 989	11 133	11 095	11 901	13 071	15 075	16 255	18 038
2.	19	12 049	12 509	12 466	11 740	13 039	13 684	14 808	17 005	19 028	19 767
3.	21	4 389	4 156	4 003	4 014	4 219	4 889	5 431	5 632	6 285	7 473
4.	22	2 364	2 317	2 148	2 281	2 429	3 006	3 049	3 215	3 457	4 032
5.	23	1 498	1 455	1 493	1 600	1 715	1 909	1 979	2 149	2 266	2 725
6.	24	973	1 001	1 091	1 134	1 103	1 334	1 379	1 352	1 494	1 745
7.	25	684	698	733	783	748	902	884	986	1 150	1 308
8.	26	606	508	534	566	561	591	702	736	881	1 051
9.	27	501	438	397	429	484	525	562	571	691	857
10.	28	374	377	360	350	375	441	462	534	571	793

Zdroj údajov: CVTI SR

Uchádzači, ktorí v kalendárnom roku 2020 dovŕšili 19 rokov, medzi zapísanými úspešnými uchádzačmi po medziročnom poklese o 2 percentuálne body, tvorili 30,8 %. Pred desiatimi rokmi, v roku 2010, bol tento podiel 19-ročných veľmi podobný (30,9 %) a v tieto roky zhodná časť (19,6 %) z populácie 19-ročných začala vysokoškolské štúdium na vysokých školách SR. Ale hoci percentuálna časť z populácie 19-ročných v danom roku bola rovnaká, v dôsledku každoročného znižovania počtu v danom roku 19-ročných v roku 2010 to bolo o 5 054 19-ročných Slovákov viac (*graf 8*). Samozrejme, z daného populačného ročníka sa zapíšu na vysokoškolské štúdium nielen v jednom roku, ale čím vyšší vek ako 19, resp. 20 rokov majú uchádzači, tým nižší prírastok je z ich populačného ročníka do počtu vysokoškolákov (*tabuľka 10*).

Graf 8 Úspešní 19-roční uchádzači zapísaní v PK na VŠ SR z celého populačného ročníka 19-ročných v danom roku

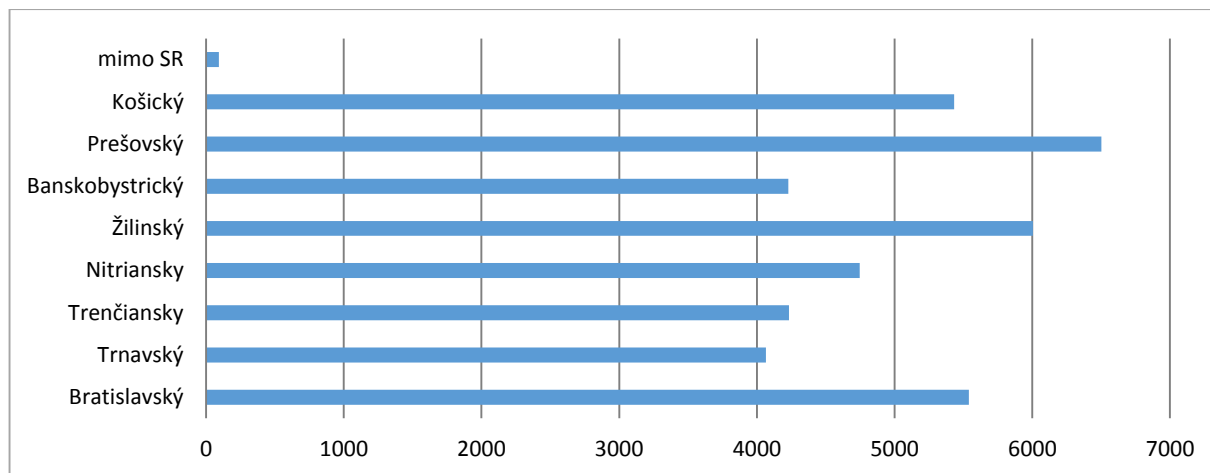

Zdroj údajov: CVTI SR, ŠÚ SR

Kraje

Prešovský kraj bol spomedzi ôsmich krajov Slovenska v roku 2020, ale aj v rokoch predchádzajúcich, krajom, z ktorého podľa trvalého bydliska pochádzalo najviac osôb (6 501 osôb, t. j. 15,9 %), ktoré si podali prihlášku v PK na VŠ. Trnavský kraj bol naopak krajom, kde malo trvalé bydlisko najmenej uchádzačov (4 065 osôb, t. j. 10,0 %) o vysokoškolské štúdium na akademický rok 2020/2021, ale aj na predošlé akademické roky (*graf 9*). Prešovský kraj je podľa počtu obyvateľov najväčší a Trnavský najmenší.

Graf 9 Počet uchádzačov (fyzických osôb) v PK na VŠ 2020 podľa ich trvalého bydliska v jednotlivých krajoch SR

Zdroj údajov: CVTI SR

Pri prepočte na počet prihlásených osôb z daného kraja Slovenska, ktorý pripadá na 100 tisíc obyvateľov kraja, pomyselné 1. miesto obsadil v roku 2020 Žilinský kraj s 869 uchádzačmi na 100 tisíc obyvateľov tohto kraja a túto pozíciu si udržal už siedmy rok za sebou (*tabuľka 11*). Najmenší počet uchádzačov na 100 tisíc obyvateľov (658), ktorí si podali prihlášku/prihlášky v PK na VŠ 2020, mal Banskobystrický kraj, je to jediný kraj, z ktorého sa zapísalo na štúdium po úspešnom prijímacom konaní menej uchádzačov ako v predchádzajúcom roku (3 416 v roku 2020 vs. 3 386 v roku 2019). Výrazne najvyšší medziročný nárast prihlásených a aj zapísaných uchádzačov na štúdium mal Bratislavský kraj (o 15,1, resp. o 15,9 percentuálneho bodu), a tak sa z Bratislavského kraja 4 813 uchádzačov v roku 2019 zvýšil na 5 539 uchádzačov v roku 2020 a počet nových študentov z Bratislavského kraja 3 599 po PK na VŠ 2019 na 4 170 po PK na VŠ 2020.

Tabuľka 11 Počty prihlásených obyvateľov z daného kraja v PK na VŠ pripadajúce na 100 tisíc obyvateľov kraja

Kraj	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Bratislavský	818	719	702	667	823	911	984	1 147	1 293	1 384	1 566
Trnavský	719	681	694	671	699	799	859	940	1 017	1 125	1 206
Trenčiansky	726	696	674	661	709	769	838	981	1 045	1 202	1 252
Nitriansky	707	697	693	668	740	825	859	944	1 042	1 134	1 223
Žilinský	869	833	809	799	866	944	1 015	1 102	1 219	1 312	1 433
Banskobystrický	658	653	689	610	677	767	837	916	1 010	1 134	1 250
Prešovský	786	789	770	756	852	922	1 008	1 107	1 232	1 386	1 456
Košický	677	684	668	657	710	752	810	913	1 006	1 181	1 338

Zdroj údajov: CVTI SR, ŠÚ SR, vlastné výpočty

Cudzinci

Už bolo spomínané, že v roku 2020 bol potvrdený stúpajúci trend v počte prihlásených, prijatých a zapísaných slovenských uchádzačov. Hodnotenia uchádzačov ako fyzických osôb sa týkajú len uchádzačov so štátnym občianstvom SR, lebo u cudzincov pre chýbajúci jednoznačný identifikátor nie je prepočet na osoby úplne korektný. Ak však hodnotíme podané prihlášky, prijatia (kladne vybavené prihlášky) a zápisy, aj pre tie v roku 2020 platí, že ich hodnoty sú vyššie ako v predchádzajúcom roku. A platí to nielen pre tú časť prihlášok od slovenských uchádzačov, ale aj tú od cudzích štátnych príslušníkov, ktorí vstúpili do procesu PK na VŠ SR.

Počet prihlášok, ktoré boli vysokým školám a ich fakultám doručené v PK na VŠ v roku 2020 cudzincami, bol v hodnotenom období za ostatných 16 rokov (od roku 2005) určite najvyšší a to nielen v počte (9 483), ale aj podiele na celkovom počte podaných prihlášok (12,1 %). Medzi kladne vybavenými prihláškami, či zrealizovanými zápsmi bol percentuálny podiel cudzincov podobný (12,2, resp. 12,7 %). Pre porovnanie: pred desiatimi rokmi (v roku 2010) bol počet zápisov zrealizovaných cudzími štátnymi príslušníkmi menej ako polovičný (2 199 vs. 4 800 v roku 2020) a percentuálny podiel na celkovom počte zápisov o 8,5 percentuálneho bodu nižší (4,2 % vs. 12,7 % v roku 2020).

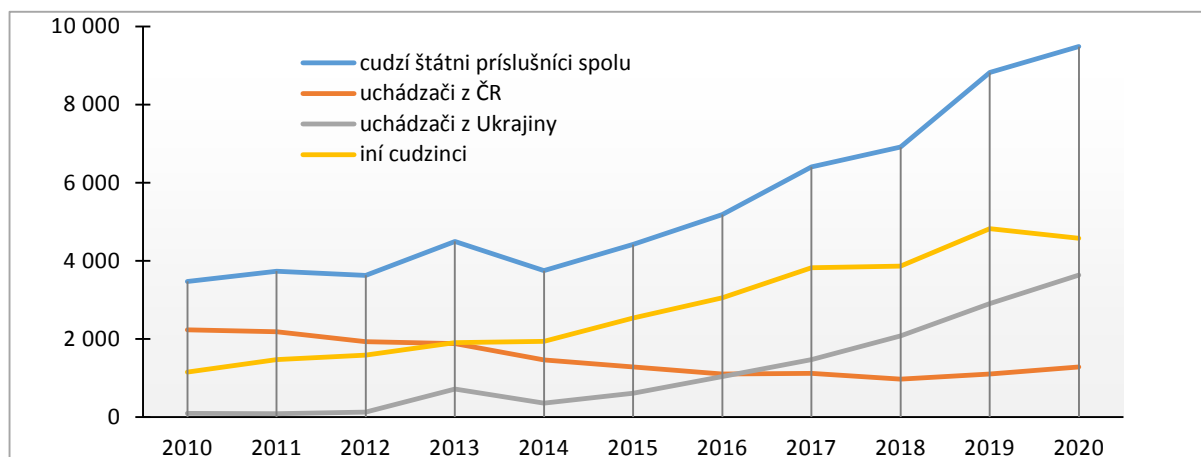
Zastúpenie cudzincov medzi uchádzačmi o štúdium podaním prihlášky v PK na VŠ je však iné na verejných vysokých školách a iné na súkromných vysokých školách. Kým na verejných vysokých školách SR bolo v roku 2020 zaevidovaných približne 12 prihlášok zo sto od cudzincov (11,7 %), na súkromných školách ich pripadalo na stovku prihlášok takmer 23 (22,5 %). A ak viac ako tri štvrtiny prihlášok cudzincov podali na súkromné vysoké školy SR príslušníci Českej republiky (76,2 %), na verejných vysokých školách SR ich nebola ani jedna dvadsatina (4,2 % z prihlášok cudzincov na verejných vysokých školách). Výrazné rozdiely však možno sledovať aj medzi jednotlivými verejnými alebo súkromnými vysokými školami (*tabuľka 12*).

Dominanciu medzi cudzincami v záujme o štúdium na vysokých školách SR dlho držali uchádzači z Českej republiky, ale ostatné štyri roky (od roku 2017) to už neplatí a túto pozíciu prebrali Ukrajinci (*graf 10*). V ročníku PK na VŠ 2020 podali 3 633 prihlášok, čo bolo viac ako jedna tretina (38,3 %) zo všetkých prihlášok podaných cudzincami a po úspešnom prijímacom konaní zrealizovali 1 966 zápisov, čo boli dve pätiny (41,0 %) zo zápisov cudzincov do prvých ročníkov vysokoškolského štúdia 1. alebo spojeného do jedného celku 1. a 2. stupňa na akademický rok 2020/2021. Nových českých študentov nastúpilo po zápise 917 a bola to necelá jedna pätina (19,1 %) zo zahraničných po PK na VŠ 2020 zapísaných na štúdium.

Tabuľka 12 Prihlášky cudzincov v PK na VŠ 2020 na jednotlivé vysoké školy SR

Vysoká škola	Prihlášky od cudzincov			% prihlášok od cudzincov zo všetkých
	spolu	z ČR	% z ČR	
Univerzita Komenského v Bratislave	2 103	72	3,4	12,4
Slovenská technická univerzita v Bratislave	677	17	2,5	11,6
Ekonomická univerzita v Bratislave	208	9	4,3	4,9
Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre	65	1	1,5	3,4
Technická univerzita vo Zvolene	57	38	66,7	6,4
Vysoká škola výtvarných umení v Bratislave	47	28	59,6	10,7
Vysoká škola múzických umení v Bratislave	78	39	50,0	10,8
Univerzita veterin. lekárstva a farmácie v Košiciach	148	10	6,8	15,4
Technická univerzita v Košiciach	980	5	0,5	22,1
Žilinská univerzita v Žiline	146	30	20,5	3,3
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach	1 116	9	0,8	20,4
Trnavská univerzita v Trnave	125	16	12,8	3,8
Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici	606	9	1,5	13,9
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre	350	7	2,0	8,8
Prešovská univerzita v Prešove	526	12	2,3	10,7
Akadémia umení v Banskej Bystrici	21	2	9,5	7,6
Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne	226	22	9,7	17,6
Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave	199	15	7,5	6,5
Katolícka univerzita v Ružomberku	169	1	0,6	9,7
Univerzita J. Selyeho v Komárne	325	0	0,0	38,2
Verejné vysoké školy	8 172	342	4,2	11,7
VŠ manažmentu v Trenčíne	7	0	0,0	7,2
VŠ zdravotníctva a soc. práce sv. Alžbety v Bratislave	836	681	81,5	34,8
VŠ ekonomie a manažmentu verejnej správy v Bratislave	63	1	1,6	12,6
Paneurópska VŠ	77	47	61,0	6,1
VŠ Danubius	62	56	90,3	30,2
VŠ medzinárodného podnikania ISM Slovakia v Prešove	21	21	100,0	32,3
VŠ DTI	113	112	99,1	17,2
Bratislavská medzinárodná škola liberálnych štúdií	10	0	0,0	18,9
VŠ bezpečnostného manažérstva v Košiciach	16	0	0,0	13,7
Hudobná a umelecká akadémia J. Albrechta B. Štiavnica	0	0		0,0
Súkromné vysoké školy	1 205	918	76,2	22,5
Akadémia Policajného zboru v Bratislave	2	2	100,0	0,2
Slovenská zdravotnícka univerzita v Bratislave	104	14	13,5	5,2
Štátne vysoké školy	106	16	15,1	3,6
Vysoké školy spolu	9 483	1 276	13,5	12,1

Zdroj údajov: CVTI SR, vlastné výpočty

Graf 10 Vývoj počtu prihlášok cudzincov na VŠ SR

Zdroj údajov: CVTI SR

Medzi štáty, z ktorých sa viac ako 100 príslušníkov s daným občianstvom zapísalo po PK na VŠ 2020 na niektorú z vysokých škôl SR, patrili okrem Ukrajiny a Českej republiky aj Rusko, Maďarsko, Srbsko, Kazachstan a Nemecko (tabuľka 13).

Tabuľka 13 Zápisy cudzincov na VŠ SR z krajín s ich najvyšším počtom v predchádzajúcom desaťročí

	Počet zápisov cudzincov v roku/rokoch		
	2011 až 2020	2016 až 2020	2020
Česko	9 614	3 942	917
Ukrajina	8 007	6 730	1 966
Srbsko	1 867	1 197	185
Maďarsko	1 434	1 233	238
Nemecko	1 160	771	140
Grécko	1 148	274	31
Nórsko	1 075	520	77
Poľsko	883	432	47
Rusko	800	704	325
Izrael	551	255	62
Irán	497	416	57
Španielsko	483	270	26
Rakúsko	370	268	81
Island	306	202	63
Taliansko	259	171	22
Švédsko	249	134	25
Kazachstan	236	222	147
India	206	191	42
Portugalsko	168	45	1
Afganistan	163	156	5
Spojené kráľovstvo	153	63	16
Vietnam	147	114	17
Bielorusko	143	125	67
Rumunsko	136	50	8
Turecko	102	63	18

Zdroj údajov: CVTI SR

Na záver

V príspevku bolo uvedených viacero informácií z prijímacieho konania na vysoké školy Slovenskej republiky na 1. a spojený do jedného celku 1. a 2. stupeň vysokoškolského štúdia v roku 2020 na akademický rok 2020/2021 v členení podľa rôznych kritérií a v porovnaní s údajmi z predchádzajúceho obdobia. Prostredníctvom čísiel a grafov bol popísaný proces, ktorý má umožniť uchádzačovi, „ktorý preukáže splnenie určených podmienok prijatia na štúdium, stať sa študentom zvoleného študijného programu na vybranej vysokej škole“ (§ 58 ods. 1 zákona č. 131/2002 Z. z.). Na tento proces, a tak aj na tieto uvedené kvantifikačné údaje, počas každého ročníka viac alebo menej vplývalo fungovanie spoločnosti, legislatívne zmeny, ktoré vstúpili do platnosti, či demografický vývoj. A v roku 2020 ovplyvnil určite svojou mierou veľa parametrov aj nový fenomén, ktorým sa stala nepriaznivá pandemická situácia v súvislosti so šírením ochorenia COVID-19 u nás i vo svete. Dobrou správou je, že záujem o vysokoškolské štúdium a proces prijímacieho konania na slovenské vysoké školy sa nezastavil, nasvedčujú tomu aj v príspevku uvedené číselné a grafické informácie.

Literatúra/Zdroje

ANTALÍKOVÁ, Š. (KMEC, J.): Prijímacie konanie na vysoké školy v číslach a grafoch 1. a spojený 1. a 2. stupeň vysokoškolského štúdia. Bratislava: ÚIPŠ/CVTI SR, 2005 – 2020. <https://www.cvtisr.sk>

Štatistická ročenka školstva SR, ÚIPŠ/CVTI SR, 2005 – 2020. <https://www.cvtisr.sk>

Demografia a sociálne štatistiky, ŠÚ SR. <http://datacube.statistics.sk>

Ing. Štefánia Antalíková
Centrum vedecko-technických informácií SR
stefania.antalikova@cvtisr.sk

Stratégie prevencie akademickej prokrastinácie vysokoškolských študentov

Abstrakt

V štúdiu venujeme pozornosť sumarizácii teoretických a empirických východísk akademickej prokrastinácie vysokoškolských študentov vo vzťahu k možnostiam prevencie akademickej prokrastinácie tejto cieľovej skupiny. Akademická prokrastinácia je špecifickým javom akademického prostredia. Na základe výsledkov výskumov v rôznych častiach sveta konštatujeme, že akademická prokrastinácia je ovplyvnená demografickými, sociálnymi, geografickými, kultúrnymi, psychologickými, edukačnými a aj medicínskymi súvislosťami.

Kľúčové slová

Prevencia, prokrastinácia, akademická prokrastinácia, akademická prokrastinácia vysokoškolských študentov.

Abstract

In the study, the authors elaborate the theoretical and empirical background for academic procrastination in university students in relation to opportunities for academic procrastination prevention in the particular target group. Academic procrastination is a specific phenomenon in the academic environment. Based on the findings of available research carried out in various parts of the world, we can assume that academic procrastination is influenced by demographic, social, geographic, cultural, psychological, educational and medical contexts.

Key words

Prevention, procrastination, academic procrastination in university students.

Prokrastinácia je, podľa Saplavskej a Jerkunkovej (2018), komplexný, psychologicky heterogénny jav, ktorý zahŕňa behaviorálne, emocionálne a kognitívne komponenty. Prokrastinácia sa týka takmer všetkých, konštatuje Chovancová (2020). Podľa Zengevalda (2020), Jarretta (2020), Ludwiga (2013) je prokrastinácia výraznou a chronickou tendenciou jedinca odkladať plnenie (najmä pre jedinca nepríjemných) povinností a úloh na neskôr. Siriosová a Pychyl (2016) uvádzajú, že pre prokrastináciu je charakteristické odkladanie, pričom zámerom prokrastinujúceho jedinca je plán úlohu dokončiť, avšak odkladá jeho splnenie na dobu viac či menej určitú. Podľa citovaných autorov je prokrastinácia paradoxom, pri ktorom prokrastinátor dobrovoľne odkladá/presúva povinnosti či plány, pričom vopred vie, že ich musí nevyhnutne zrealizovať neskôr s vedomím nepríjemných následkov, ktoré toto odloženie/pre-

sunutie prinesie. Podstatou prokrastinácie, podľa Ludwiga (2013) je, že úlohy, ktoré by mal jedinec splniť, sú odkladané do budúcnosti a namiesto nich sa človek venuje väčšinou nepodstatným činnostiam. Výsledkom je nielen nesplnenie úlohy, povinnosti, ale tiež neskôr sa objavujúce pocity bezmocnosti, frustrácie, ktoré ešte viac prokrastinácie posilňujú. Ako citovaný autor ďalej zdôrazňuje, prokrastinácia nie je typická lenivosť jedinca, zo psychologického hľadiska totiž lenivý človek nemá záujem určitú činnosť vykonávať a tento stav mu nevádi, je s ním spokojný. Prokrastinujúci človek má ambície, chce dokázať určitú vec, avšak nie je schopný podstúpiť kroky, ktoré k realizácii vedú (Ludwig, 2013; 2016).

Akademická prokrastinácia je jedinečný výstup prokrastinatívnych tendencií a vzťahuje sa na prípady, keď vysokoškolskí študenti zbytočne oddaľujú vykonávanie úloh, ktoré súvisia s akademickou činnosťou, ako je práca na projektoch a štúdium, konštatujú McCloskey a Scielzo (2015). Podľa nášho názoru, ako to uvádzame v prácach Barnová a kol. (2019), Barnová a Krásna (2018, 2019), sa akademická prokrastinácia týka všetkých sociálnych skupín, zapojených do akademického života v akademickom prostredí, teda vysokoškolských učiteľov (vysokoškolský učiteľ ako učiteľ, vedec, výskumník, ako súčasť riadiacich štruktúr a pod.), vysokoškolských študentov (špecifiká akademického života vysokoškolákov, kvalita ich života, stres v akademickom prostredí, zamestnaní študenti a pod.), ale súčasť akademického života tvoria aj administratívny personál a iné pomáhajúce profesie (študijné oddelenie, sekretárky, zamestnanci akademických knižníc atď.). Saplavská a Jerkunková (2018) uvádzajú, že hlavnými oblasťami prejavu akademickej prokrastinácie sú odborné, vedecké a vzdelávacie aktivity v akademickom prostredí. Najmä vo vysokoškolskej študentskej populácii dosahuje prokrastinácia, podľa viacerých výskumov (Steel a Klingsieck, 2016; Saplavská a Jerkunková, 2018; Afzal a Jami, 2018 a ďalší), nezávisle od rodu či iných premenných, najvyššie hodnoty. Preto je potrebné akademickú prokrastináciu odlišovať od prokrastinácie v iných oblastiach. Podľa realizovaných výskumov od prokrastinácie v iných oblastiach odlišuje akademickú prokrastináciu omnoho vyššia miera výskytu a od chronickej prokrastinácie aj situačne podmienená miera výskytu. Prokrastináciou najviac ohrození sú, podľa vyššie citovaných autorov, vysokoškolskí študenti. Väčšinové definície akademickej prokrastinácie a väčšinový záujem odborníkov je vo výskumnej oblasti zameraný práve na nich.

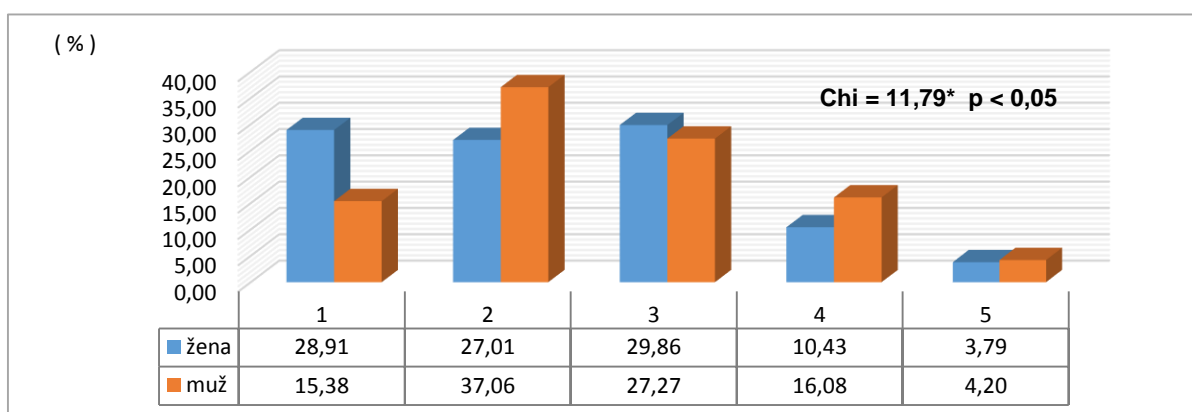
V našom **výskume**, zameranom na **akademickú prokrastináciu vysokoškolských študentov**, sme sa prostredníctvom vlastného skonštruovaného výskumného nástroja zamerali na prvé dáta v tejto špecifickej cieľovej skupine. Výskumný súbor tvorilo 354 respondentov, z toho 211 žien a 143 mužov. Externých študentov bolo 273, denných študentov 81. Bakalársky stupeň navštevovalo 89 respondentov, magisterský stupeň 265 študentov. Priemerný vek respondentov bol 34 rokov, preto sme výskumný súbor rozdelili na mladších a starších tak, že do veku 33 rokov ich bolo 173 a 34-ročných a starších bolo 181.

Podľa získaných výsledkov sa v našom príspevku zameriame na premennú rod respondentov. V **celkovom** hodnotení, či ženy prokrastinujú viac ako muži v akademickom prostredí, sme **nezistili štatisticky významný rozdiel** (t-test –

0,0535 s. n). Ale podľa štatistickej významnosti v 3. položke dotazníka, ktorá je o **plnení študijných požiadaviek po stanovených termínoch** sme zistili, že ženy *prokrastinujú štatisticky významne menej* (Chí kvadr. 54,93 – štatistická významnosť na hladine 0,1 %) *v porovnaní s mužmi*.

V položkách 2 a 18 v dotazníku vlastnej proveniencie sme zisťovali mieru akademickej prokrastinácie pri skúškach. V položke 2 sme zisťovali, či **„podklady na skúšku zháňajú na poslednú chvíľu...“** sa ukázal *štatisticky významný rozdiel medzi ženami a mužmi (na úrovni 5 %) – ženy štatisticky menej prokrastinujú – podľa sebahodnotenia – v porovnaní s mužmi*.

Obr. 1 „Podklady na skúšku zháňam na poslednú chvíľu...“

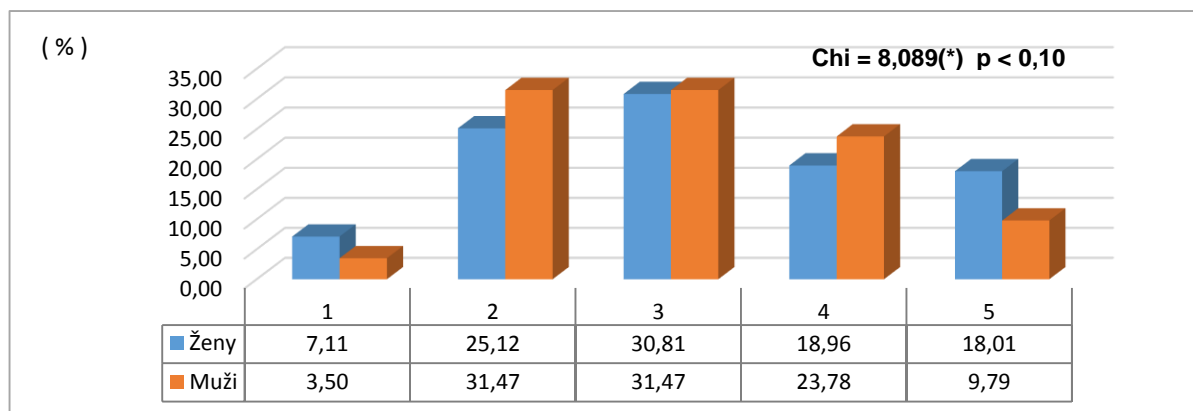

Zdroj: Vlastný výskum

Dôvodov môže byť niekoľko. Myslíme si, že jedným z nich je, že ženy v našej spoločnosti, v porovnaní s mužmi, majú viac povinností, ktoré súvisia s bežným životom, a preto „multitaskingom“ reagujú lepšie na viaceré požiadavky. Vysvetľujeme to aj tým, že ženy jednoducho musia zladiť viaceré činnosti tak, aby sa nedostali pod časový tlak, a preto ich *time management* je efektívnejší. Z hľadiska vývinovej psychológie súhlasíme s viacerými tvrdeniami, že ženy sú v živote akoby „usporiadanejšie“, poriadkumilovnejšie, menej rebelujú, viac rešpektujú autority.

V položke 6 sme zisťovali: **„Keď sa mám učiť na skúšku, robím všetko ostatné...“** je situácia opačná – ženy podľa sebahodnotenia *prokrastinujú štatisticky významne viac (na hladine 1 %) ako muži*, ktorí sa zúčastnili nášho výskumu vyplnením sebahodnotiaceho dotazníka.

Obr. 2

Zdroj: Vlastný výskum

Dôvodom môže byť, že sa do školy pripravujú väčšinou doma a doma žena má „vždy čo robiť“, akoby si „nemohla dovoliť“ zatvoriť sa niekde sama a plne sa sústrediť na prípravu do školy a pod. Pripomíname však, že v **celkovom** hodnotení, či ženy prokrastinujú viac ako muži v akademickom prostredí, sme **nezistili štatisticky významný rozdiel** (t-test – 0,0535 s. n). Súčasne sme zistili, že úroveň akademickej prokrastinácie je mierne pod priemerom, na úrovni 2,39, to znamená, že vyhodnocované dáta za výskumný súbor respondentov – vysokoškolských študentov ako celok nevykazuje znaky chronickej akademickej prokrastinácie. Aj napriek pomerne priaznivému výsledku si myslíme, že akademická prokrastinácia ako nežiaduci jav si v akademickom prostredí vyžaduje náležitú pozornosť a taktiež aj poznanie a aplikáciu stratégií, ktoré vedú k prevencii jej výskytu. V prípade uplatňovania efektívnej prevencie je možné znížiť počet intervenčných stratégií v zvládaní dôsledkov chronickej akademickej prokrastinácie.

Záver

Ratkovská (2014) cituje Tuckmana (1999), ktorý k prevencii akademickej prokrastinácie upriamuje pozornosť na motiváciu študentov rozvíjať svoje samoregulačné schopnosti a študijné zručnosti, medzi ktoré zaraďuje aj správne hospodárenie s časom. Tieto zručnosti pozitívne ovplyvňujú študijné výsledky. Autor navrhol model posilnenia výkonovej motivácie s podporou predovšetkým vo vzdelávacom prostredí. V prvom rade si vysokoškolskí študenti musia vytvoriť postoj, že svojimi vlastnými schopnosťami sa dostanú k výsledku. Ďalej sa musia zamerať na dosiahnutie daného výsledku a voľbu stratégie, ktorou výsledky dosiahnu. Schouwenburg et al. (2004, cit. podľa Ratkovskej, 2014) vo všeobecnosti uvádzajú nasledujúce faktory, ktorými možno preventívne pôsobiť, alebo zamedziť už vzniknutým negatívnym dôsledkom prokrastinácie:

- ▶ Pravidelnosť práce (*working regularly*), ktorá zahŕňa sebaregulačné činnosti, pracovné povinnosti, kontrolu podnetov a efektívne časové riadenie.
- ▶ Posilnenie presvedčenia o vlastnej zdatnosti (*self-efficacy*) – ide o pokus identifikovať sa a zmeniť negatívne iracionálne tendencie myslenia, ktoré posilňujú prokrastinačné správanie.
- ▶ Vplyv skupiny – terapeutická forma podpory jednotlivca pre úspešnú realizáciu práce.

Ferrari et al. (1995, cit. podľa Ratkovskej, 2014)) opisujú ďalšie faktory eliminujúce prejavy prokrastinácie aj v akademickom prostredí:

- ▶ Nepodceňovať čas potrebný na dokončenie úlohy.
- ▶ Posilnenie motivácie – nepoddávať sa situáciám vyhrcoujúcim odkladanie činnosti na neskôr bez ohľadu na nepríjemnosť alebo nedostatok času (pozor na presvedčenie, že človek nemá pracovať, ak nemá náladu, lebo potom je jeho činnosť neproduktívna a môže byť zámkou pre nesprávnu motiváciu k práci). Stratégie charakterizujeme ako komplex postupov dosahujúcich vytýčený cieľ.

Citovaní autori vytvorili intervenčný program a *project-analytic perspective* zameraný na akademickú prokrastináciu. Projekt sa zameriava na osobnosť študentov, ako myslia, čo cítia a ako v aktuálnej situácii v konečnom dôsledku konajú (kognitívno-behaviorálna intervencia). Na začiatku projektu sa vyhodnocujú oblasti, úrovne akademickej prokrastinácie. Týka sa hlavne oblastí: *príprava na skúšku, každodenné štúdium, pravidelný režim v učení, písanie prác, čas na prácu (resp. brigádu), návšteva rodičov (priateľov), upratovanie bytu, pozeranie televízie*. Na základe výsledkov – podľa jednotlivých oblastí prokrastinácie zostaví poradca skupiny prokrastinátorov. Ďalej s nimi pracuje prostredníctvom workshopov, kde si študenti môžu osvojiť jednotlivé nápady, ktoré si každý môže odskúšať. Hlavnou činnosťou je cvičenie. Poradenstvo sa ďalej zameriava na tieto oblasti – *zmeniť tendenciu myslenia prokrastinátorov v akademických súvislostiach; obmedziť pocity viny a úzkosti v dôsledku prokrastinácie; pomôcť študentom manažovať pracovné povinnosti a vyhnúť sa tak pracovnej zaťažnosti*.

Lay (2004, cit. podľa Ratkovskej, 2014) upozorňuje na najväčšiu chybu, ktorú prokrastinátori robia a ktorá je už pri nesprávnom formulovaní budúcich predstáv, čo sa týka ich vlastných požiadaviek: „*mohol by som*“, „*dúfam, že začnem*“. Navrhuje preto inú formuláciu, ktorá bude vyjadrovať ich sebavedomie či vôľu spraviť niečo vo forme povinnosti, alebo toho, že by jednotlivec chcel („*mám povinnosť*“, „*chcem*“, „*začnem*“). Ramsay (2002, cit. podľa Ratkovskej, 2014) tiež upriamuje pozornosť na negatívne myslenie študentov v rámci prokrastinácie formou vlastného zlyhania, podpriemerného stupňa výsledkov a pod., čo spochybňuje budúci výsledok. C. H. Lay (2004) zdôrazňuje, že takéto nesprávne spracovanie informácií môže mať vážny dopad na jednotlivca, pretože väčšina ľudí považuje tieto problémy za samozrejmosť, ktorú netreba riešiť. Pre niektorých to však môže znamenať konflikt so stotožnením sa so situáciou a s jej pochopením.

Podľa Viona (2016) existuje niekoľko spôsobov ako proti chronickej prokrastinácii (aj v akademickom prostredí) bojovať:

1. **Priorizovať** – spísať jednotlivé úlohy na zoznam podľa dôležitosti (alebo urgencye), potom sa sústrediť na jednu alebo dve úlohy denne.
2. **Plánovať a rozdeľovať** – subjektívne najnáročnejšiu úlohu rozdeliť na menšie etapy, ktoré možno jednoduchšie a rýchlejšie splniť, cieľom je zmaximalizovať pocit úspechu. Naučiť sa dobre plánovať – naplánovať najťažšie alebo nudné úlohy a rozdeliť ich na malé uskutočniteľné kroky.
3. **Ritualizovať** naladenie sa pred určitou náročnou činnosťou: dychové cvičenia, vypiť šálku teplého čaju, upratať pracovný stôl, cvičiť, meditovať, osprchovať sa, pomodliť sa, atď.
4. **Zamerať sa na pozitívne emócie** spojené s dokončením činnosti, sústrediť sa napríklad na pocit úľavy a zadostučinenie, sumarizovať pozitívne výsledky.
5. Uvedomiť si, že **nie sme sami, kto prokrastinuje**. Potrebné je zbaviť sa pocitu viny za pocitovanú prokrastináciu, identifikovať príčiny, vedúce k prokrastinácii, pomenovať ich, prijať existenciu formy bežnej prokrastinácie vo vlastnom živote ako fakt a podobne.
6. **Zvyšovať sebadisciplínu**, pracovať s vnútornou motiváciou, naučiť sa odolávať rozptýleniu atď.

Štúdia tvorí súčasť riešenia projektu IGA 002DTI/2020 University Students' Academic Procrastination.

Informačné pramene

AFZAL, S. – JAMI, H. Prevalence of Academic Procrastination and Reasons for Academic Procrastination in University Students. In: *Journal of Behavioural Sciences* [online]. 2018, 28(1), 51 – 69 [cit. 2020-07-27]. ISSN 1028-9097

BARNOVÁ, S. a kol. Academic Procrastination in Working Population as a Barrier in Tertiary Education = Akademická prokrastinácia pracujúcej populácie ako bariéra v rámci terciárneho vzdelávania. In: *Aktuálne problémy podnikovej sféry 2019: zborník vedeckých prác z medzinárodnej vedeckej konferencie*. 1. vyd. Bratislava: Ekonóm, 2019. ISBN 978-80-225-4618-8, s. 23 – 34.

BARNOVÁ, S. – KRÁSNA, S. Academic Procrastination – One of the Barriers in Lifelong Learning. In: *R&E-Source*. Baden: Pädagogische Hochschule NÖ. ISSN (on-line) 2313-1640. suppl. Special Issue Roč. 5, č. 13 (2018), s. 8 – 12.

BARNOVÁ, S. – KRÁSNA, S. Academic Procrastination as a Coping Strategy of Working Adults Involved in Lifelong Learning. In: *EDULEARN19: 11th annual International Conference on Education and New Learning Technologies*, Palma de Mallorca (Spain). 1st – 3rd of July, 2019. 1. vyd. roč. 11. Valencia: IATED, 2019. ISBN 978-84-09-12031-4. ISSN 2340-1117, s. 7146 – 7151.

- CHOVANCOVÁ, Z. *Prečo prokrastinujeme? Niekoľko vedeckých faktov a tipov*. [on-line]. 2020. [cit. 2021-06-06]. Dostupné z: <https://www.welcometothejungle.com/sk/articles/preco-prokrastinujeme-niekolko-vedeckych-faktov-a-tipov>
- JARRETT, CH. *Why procrastination is about managing emotions, not time?* [on-line]. 2020. [cit. 2021-06-16]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/worklife/article/20200121-why-procrastination-is-about-managing-emotions-not-time>
- LUDWIG, P. *Konec prokrastinace : jak přestat odkládat a začít žít naplno*. 1. vyd. Brno : Jan Melvil, 2013. 271 s. ISBN 978-80-87270-51-6
- LUDWIG, P. *The end of procrastination : how to stop postponing and live a fulfilled life*. Brno : Jan Melvil Publishing, 2016. 270 s. ISBN 978-80-7555-020-0
- McCLOSKEY, J. – SCIELZO, A. S. *Finally!: The Development and Validation of the Academic Procrastination Scale*. DOI: 10.13140/RG.2.2.23164.64640. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/273259879_Finally_The_Development_and_Validation_of_the_Academic_Procrastination_Scale
- RATKOVSKÁ, J. Akademická prokrastinácia – protektívne faktory a stratégie jej regulácie. In: *Zborník vedeckovýskumných prác doktorandov Pedagogickej fakulty UMB v Banskej Bystrici*. Inštitút vedy a výskumu PF UMB v Banskej Bystrici, 2014. 221 s. ISBN 978-80-557-0837-9, s. 76 – 85. Dostupné z: <https://www.pdf.umb.sk/app/cmsSiteAttachment.php?ID=2857>
- SAPLAVSKA, J. – JERKUNKOVA, A. Academic procrastination and anxiety among students. In: *Engineering for Rural Development – International Scientific Conference* [online]. 2018, s. 1192 – 1197 [cit. 2020-07-21]. DOI: 10.22616/ERDev2018.17.N357. ISSN 1691-3043
- SIRIOS, M. F. – PYZHYL, A. T. (eds). *Procrastination, Health and Well-being*. London: Elsevier Academic Press, 2016. 304 s. ISBN 978-0-12-802898-8
- STEEL, P. – KLINGSIECK, K. B. *Academic Procrastination: Psychological Antecedents Revisited*. [online]. [cit. 2020-07-27]. DOI: <https://doi.org/10.1111/ap.12173>. Dostupné z: <https://www.x-mol.com/paper/1275297646810525696>
- VION, J. *Que faire pour lutter contre la procrastination?* [online]. 2016. [cit. 2020-07-27]. Dostupné z: <https://www.neuropro-consulting.fr/que-faire-pour-lutter-contre-la-procrastination/>
- ZENGEVALD, P. *Prokrastinácia nie je o správnom rozvrhnutí času. V čom teda spočíva tajomstvo úspechu?* [online]. 2020. [cit. 2020-07-27]. Dostupné z: <https://www.startitup.sk/prokrastinacia-nie-je-o-spravnom-rozvrhnuti-casu-v-com-teda-spociva-tajomstvo-uspechu/>

Slávka Krásna
Silvia Barnová
*Katedra školskej pedagogiky a psychológie
Vysoká škola DTI v Dubnici nad Váhom*
Jiří Dušek
*Katedra managementu a marketingu služieb
VŠERS, České Budějovice*

Zručnosti absolventov slovenských vysokých škôl

Abstrakt

Predkladaná štúdia sa zameriava na prezentovanie výsledkov prieskumu uplatniteľnosti absolventov slovenských vysokých škôl na trhu práce za oblasť sebahodnotenia úrovne dosiahnutých zručností absolventov, ako aj ich vnímanie požadovanej úrovne daných zručností zo strany zamestnávateľov. Prieskum sa nezameriaval iba na hodnotenie tzv. tvrdých zručností, ale priestor bol venovaný aj možnosti vyjadriť sa k úrovni mäkkých, pretože spolu vytvárajú komplexné východisko pre uplatnenie, rozvoj a ďalšiu sebarealizáciu. V príspevku sa venujeme aj prezentácii názoru absolventov na mieru využitia svojich zručností v aktuálnom zamestnaní.

Kľúčové slová

Zručnosti absolventov vysokej školy, sebahodnotenie, požiadavky trhu práce.

Abstract

The presented study is focused on presenting the results of the survey of the applicability of Slovak university graduates on the labor market in the area of self-assessment of the level of skills achieved by graduates as well as their perception of the required level of skills by employers. The survey did not focus only on the assessment of so-called hard skills, but space was also devoted to the opportunity to comment on the level of the soft ones, as together they form a comprehensive basis for the application, development, and further self-realization. We also devote space to the presentation of graduates' views on the extent to which their skills are used in their current employment.

Key words

Skills of HEI graduates, self-assessment, labor market requirements.

Úvod

Úroveň dosahovaných zručností, ktoré si absolvent odnáša zo svojho vysokoškolského štúdia predstavuje jeden zo zásadných determinantov jeho uplatniteľnosti na trhu práce a z tohto pohľadu aj hodnotenia kvality nadobudnutého vzdelania. Nejde pritom iba o tzv. tvrdé zručnosti spredmetnené v odborných zručnostiach, ale aj o tzv. mäkké zručnosti, ktoré sú nevyhnutným predpokladom pre plnú realizáciu tvrdých zručností a ďalší odborný ako aj osobný rast.

Tradične bývajú tvrdé zručnosti definované ako merateľné zručnosti odborného charakteru, ktoré sú zvyčajne výsledkom formálneho vzdelávania v konkrétnom odbore. Zatiaľ čo mäkké zručnosti (*soft skills*) sa vyznačujú svojou uplatniteľnosťou naprieč rôznorodými profesiami, a teda priamo nesúvisia s konkrétnou odbornou kvalifikáciou. Zaradujú sa sem komunikačné a sociálne zručnosti, schopnosti z oblasti seba-managmentu, kritické myslenie, ako aj schopnosť efektívneho riešenia problémov.

V prieskume, ktorého cieľovou skupinou boli absolventi dennej alebo externej formy štúdia, ktorí úspešne ukončili svoje vysokoškolské štúdium na jednom z troch stupňov terciárneho vzdelávania v rokoch 2014, resp. 2018,¹ sme sa zaujímali okrem iných tematických oblastí aj o sebahodnotenie absolventov v oblasti úrovne dosiahnutých zručností. A v prípade aktuálne zamestnaných absolventov nás zaujímala aj úroveň daných zručností, na akej ich požadujú ich aktuálni zamestnávateľia z pohľadu absolventov – zamestnancov. Dopytovanie sa pritom zameriavalo na úroveň deviatich konkrétnych zručností, ktoré by sme na základe uvedenej klasifikácie mohli rozdeliť takto:

Tabuľka 1 Tvrdé a mäkké zručnosti zaradené do prieskumu

Tvrde zručnosti	Mäkké zručnosti
Vlastné odborné zručnosti	Komunikačné zručnosti
Jazykové zručnosti a vedomosti (cudzie jazyky)	Schopnosť pracovať v kolektíve
Pokročilé počítačové zručnosti	Schopnosť učiť sa
	Plánovacie a organizačné zručnosti
	Komunikácia so zákazníkom (poradenstvo)
	Schopnosť riešiť problémy

Nešlo teda o vyčerpávajúci výpočet všetkých mysliteľných zručností, ale o výber tých, ktoré sa v predchádzajúcich kolách prieskumu javili ako najzásadnejšie.

¹ Podrobnejšie informácie o prieskume sú dostupné na stránke <https://absolvent.cvtisr.sk>, resp. v priebežnej správe z prieskumu: Filčák, T., Blanár, F.: Uplatnenie absolventov vysokých škôl na trhu práce. Priebežná správa zo sociologického prieskumu. Bratislava: CVTI SR, 2020. CVTI SR (do roku 2014 ÚIPŠ) v minulosti riešilo aj druhý projekt zameraný na danú problematiku a to národný projekt Vysoké školy ako motory rozvoja vedomostnej spoločnosti, ktorého výstupy sú zverejnené na webovej stránke <https://vysokoskolacidopraxe.cvtisr.sk>.

Sebahodnotenie absolventov slovenských vysokých škôl v oblasti dosiahnutých zručností

Respondenti prieskumu mali možnosť ohodnotiť úroveň ovládania vybraných deviatich kompetencií prostredníctvom päťstupňovej škály, kde 1 bola maximálna úroveň ovládania a 5 minimálna úroveň, resp. úplná absencia ovládania danej kompetencie. Ako vyplýva z údajov v *tabuľke 2*, pri respondentoch – absolventoch slovenských vysokých škôl prevládalo pozitívne hodnotenie úrovne vlastných zručností prakticky vo všetkých prípadoch. Miernu odchýlku predstavuje sebahodnotenie jazykových (57,2 % maximálna/dobrá úroveň)² a pokročilých počítačových zručností (iba 46,4 % respondentov uviedlo, že touto zručnosťou disponuje na maximálnej, resp. dobrej úrovni), kde si respondenti vo vyššej miere uvedomovali vlastné rezervy. Na druhej strane jednoznačne najpozitívnejšie vnímali respondenti vlastnú schopnosť učiť sa, keďže viac ako 90 percent absolventov uviedlo, že túto kompetenciu má na maximálnej, resp. dobrej úrovni (hodnoty 1 a 2), nasledovala schopnosť pracovať v kolektíve (85,7 %) a schopnosť riešiť problémy (85,3 %).

Tabuľka 2 Hodnotenie úrovne dosiahnutých zručností

Zručnosti	1	2	3	4	5	Spolu
Vlastné odborné zručnosti	32,6%	45,4%	18,3%	2,8%	1,0%	100,0%
Komunikačné zručnosti	38,9%	39,2%	17,8%	3,2%	0,9%	100,0%
Schopnosť pracovať v kolektíve	52,9%	32,8%	11,0%	2,3%	1,0%	100,0%
Jazykové zručnosti a vedomosti (cudzí jazyky)	24,9%	32,3%	27,2%	11,2%	4,3%	100,0%
Schopnosť učiť sa	59,9%	31,0%	7,0%	1,2%	1,0%	100,0%
Plánovacie a organizačné zručnosti	42,3%	38,6%	15,5%	2,7%	1,0%	100,0%
Komunikácia so zákazníkom (poradenstvo)	33,9%	33,5%	21,6%	6,2%	4,8%	100,0%
Schopnosť riešiť problémy	44,9%	40,4%	11,9%	1,8%	0,9%	100,0%
Pokročilé počítačové zručnosti	19,8%	26,6%	28,1%	15,4%	10,1%	100,0%

Zdroj údajov: Prieskum uplatniteľnosti absolventov slovenských vysokých škôl na trhu práce CVTI SR, vlastné výpočty. Úroveň kompetencie 1 = max., 5 = min.

² Viac ako polovica respondentov – absolventov dennej formy štúdia deklarovala, že ovláda dva cudzie jazyky, najčastejšia kombinácia bola anglický a nemecký jazyk. Úroveň ovládania anglického jazyka bola u absolventov dennej formy štúdia najčastejšie na úrovni B2, pri nemeckom jazyku to bola iba úroveň A1. Pritom snahu zlepšiť si svoje jazykové schopnosti ako motiváciu pre participáciu na aktivitách ďalšieho vzdelávania uviedlo iba 0,8 % absolventov denného štúdia. Pri absolventkách externého štúdia mala takáto ambícia podobný podiel ako pri absolventoch denného štúdia, pričom u absolventov mužského pohlavia sa nevyskytovala vôbec. Podrobnosti pozri: Blanár, F. a kol.: Absolventi externej formy vysokoškolského štúdia na trhu práce. Str. 65 a Filčák, T., Blanár, F. a kol.: Uplatnenie absolventov slovenských vysokých škôl na trhu práce. Záverečná správa za absolventov dennej formy štúdia. Str. 90 – 94.

Zamestnávateľmi požadované zručnosti absolventov vysokých škôl z pohľadu samotných absolventov

Respondenti, ktorí boli v čase konania prieskumu zamestnaní, okrem sebahodnotenia úrovne vlastných dosiahnutých zručností, mali možnosť vyjadriť sa aj o úrovni zručností, ktoré sú požadované ich aktuálnym zamestnávateľom.³

Rovnako ako v prípade sebahodnotenia, aj v prípade hodnotenia úrovne požadovaných zručností zo strany zamestnávateľa výraznejšie prevyšovali požiadavky na jazykové a pokročilé počítačové zručnosti, ktoré respondenti označili za požadované v menšej miere. Otázkou ostáva v akej miere ide o premietnutie vlastnej úrovne ovládanej zručnosti do požadovanej zamestnávateľom, alebo ide o reflexiu reality, kde požiadavky zamestnávateľov zodpovedajú reálnym schopnostiam ich zamestnancov. Aj vzhľadom na výsledky predchádzajúcich kôl prieskumu sa môžeme skôr prikloniť k prvej možnosti.⁴

Zamestnávatelia podľa názoru absolventov od nich v najvyššej miere požadovali schopnosť riešiť problémy a schopnosť učiť sa, čo v princípe korešponduje s ďalším zistením prieskumu, kde ako druhým najčastejšie uvádzaným motivačným momentom pre participáciu na aktivitách ďalšieho vzdelávania bol fakt, že takéto vzdelávanie bolo priamo požadované zamestnávateľom.⁵

³ Ak hovoríme v článku o zamestnávateľmi požadovanej úrovni zručností, vždy ide o úroveň, ktorú uviedol absolvent ako požadovanú zamestnávateľom. Výskumná úloha sa vo svojej druhej časti zameriava aj na zmapovanie úrovne pripravenosti absolventov slovenských vysokých škôl z pohľadu zamestnávateľov. Zamestnávateľský prieskum bude realizovaný v závere roka 2021 a jeho výsledky budú zverejnené v priebehu roka 2022 na stránke <https://absolvent.cvtisr.sk>, kde sú aj výsledky predchádzajúcich kôl prieskumov (2008 a 2013). Pre ilustráciu v roku 2013 zamestnávatelia hodnotili mieru pripravenosti absolventov vysokých škôl vo všetkých kompetenciách horšie než v roku 2008. Podrobnosti pozri: Janková, M. a kol.: Zamestnávateľský prieskum. Bratislava: CVTI SR, 2015.str. 27 – 32.

⁴ Pozri výsledky zamestnávateľského prieskumu prezentované v štúdiu Janková, M. a kol.: Zamestnávateľský prieskum. Bratislava: CVTI SR, 2015 alebo Blanár, F.: Vnímanie úrovne pripravenosti pre trh práce zo strany absolventov vysokých škôl a zamestnávateľov. In: ACADEMIA 4/2017, str. 40 – 53.

⁵ Pozri zdroje uvedené v poznámke pod čiarou 2.

Tabuľka 3 Hodnotenie úrovne požadovaných zručností

Zručnosti	1	2	3	4	5	Spolu
Vlastné odborné zručnosti	46,1%	33,1%	14,7%	3,7%	2,3%	100,0%
Komunikačné zručnosti	51,9%	29,9%	13,0%	3,7%	1,5%	100,0%
Schopnosť pracovať v kolektíve	54,7%	26,2%	13,1%	3,9%	2,1%	100,0%
Jazykové zručnosti a vedomosti (cudzí jazyky)	28,7%	24,2%	21,9%	12,8%	12,4%	100,0%
Schopnosť učiť sa	54,7%	28,9%	11,9%	3,1%	1,5%	100,0%
Plánovacie a organizačné zručnosti	44,5%	31,4%	16,6%	5,2%	2,4%	100,0%
Komunikácia so zákazníkom (poradenstvo)	43,3%	20,2%	17,7%	8,1%	10,6%	100,0%
Schopnosť riešiť problémy	63,6%	24,5%	8,6%	1,7%	1,5%	100,0%
Pokročilé počítačové zručnosti	21,9%	21,0%	24,1%	15,6%	17,4%	100,0%

Zdroj údajov: Prieskum uplatniteľnosti absolventov slovenských vysokých škôl na trhu práce CVTI SR, vlastné výpočty. Úroveň kompetencie 1 = max., 5 = min.

Vnímanie (ne)súladu úrovne vlastných zručností a požiadaviek zamestnávateľov

Pri porovnaní výsledkov sebahodnotenia dosiahnutej úrovne jednotlivých zručností s požadovanou úrovňou zo strany zamestnávateľov môžeme konštatovať, že v priemere sa absolventi považovali za horšie pripravených ako bola zamestnávateľom požadovaná úroveň iba v troch oblastiach z deviatich. Išlo konkrétne o vlastné odborné zručnosti, komunikačné zručnosti a schopnosť riešiť problémy. Sociálnu zručnosť, t. j. schopnosť pracovať v kolektíve, v priemere hodnotili na rovnakej úrovni ako bola úroveň očakávaná zamestnávateľom. Zatiaľ čo vlastné komunikačné zručnosti vo všeobecnosti hodnotili negatívnejšie ako bolo očakávanie zamestnávateľa. V prípade špecifických komunikačných zručností zameraných na komunikáciu so zamestnávateľom už bol badateľný mierne pozitívny rozdiel medzi ich deklarovanou a požadovanou úrovňou. Podobný bol rozdiel medzi deklarovanými a požadovanými plánovacími a organizačnými zručnosťami. Výraznejší rozdiel medzi absolventom deklarovanou a zamestnávateľom požadovanou úrovňou zručností bol zaznamenaný v prípade jazykových zručností a vedomostí, schopnosti učiť sa a v prípade pokročilých počítačových zručností.

Tabuľka 4 Dosiadnutá a požadovaná úroveň vybraných zručností absolventov

Zručnosti	Dosiadnutá úroveň	Požadovaná úroveň
Vlastné odborné zručnosti	1,9	1,8
Komunikačné zručnosti	1,9	1,7
Schopnosť pracovať v kolektíve	1,7	1,7
Jazykové zručnosti a vedomosti (cudzí jazyky)	2,4	2,6
Schopnosť učiť sa	1,5	1,7
Plánovacie a organizačné zručnosti	1,8	1,9
Komunikácia so zákazníkom (poradenstvo)	2,1	2,2
Schopnosť riešiť problémy	1,7	1,5
Pokročilé počítačové zručnosti (programovacie zručnosti a pod.)	2,7	2,9

Zdroj údajov: Prieskum uplatniteľnosti absolventov slovenských vysokých škôl na trhu práce CVTI SR, vlastné výpočty. Čím nižšia je hodnota indexu, tým je úroveň zručnosti vyššia a naopak.

Približne dve pätiny absolventov vysokých škôl považujú svoje znalosti a zručnosti v rámci aktuálneho zamestnania za skôr využité. Okrem toho necelá tretina absolventov ich vníma ako úplne využité.⁶ Za skôr, resp. úplne nevyužité ich považuje 7,3 % absolventov, ktorí sa zúčastnili prieskumu. Podľa pohlavia sa muži stavali k hodnoteniu využiteľnosti vlastných vedomostí a zručností pozitívnejšie (74,7 % úplne, resp. skôr využité) ako ženy (71,9 %). Na opačnom konci škály (skôr, resp. úplne nevyužité) bol rozdiel minimálny (ženy 7,2 % a muži 7,3 %). Pri ženách bolo výraznejšie zastúpenie prípadov, kedy svoje zručnosti a znalosti hodnotili ako úplne nevyužité (2,6 %, u mužov to bolo 1,8 %). Neutrálne stanovisko voči využiteľnosti, resp. nevyužiteľnosti vlastných znalostí a zručností v aktuálnom zamestnaní malo 20,9 % žien a 18,0 % mužov. Pritom z výsledkov prieskumu vyplýva, že 84,9 % absolventov mužov pracuje vo vyštudovanom, resp. príbuznom odbore, zatiaľ čo podiel žien pracujúcich vo vlastnom, alebo príbuznom odbore je na úrovni 80,7 %.⁷

Tabuľka 5 Využitie znalostí a zručností absolventov v ich súčasnej práci

	Spolu	Z toho	
		ženy	muži
Úplne využité	31,2%	30,2%	32,4%
Skôr využité	41,8%	41,7%	42,3%
Ani využité, ani nevyužité	19,7%	20,9%	18,0%
Skôr nevyužité	5,0%	4,6%	5,5%
Úplne nevyužité	2,3%	2,6%	1,8%
Spolu	100,0%	100,0%	100,0%

Zdroj údajov: Prieskum uplatniteľnosti absolventov slovenských vysokých škôl na trhu práce CVTI SR, vlastné výpočty.

⁶ Podrobnosti pozri napr. Blanár, F.: Kvalita vysokoškolského vzdelávania z pohľadu absolventov slovenských vysokých škôl. In: ACADEMIA 1/2021, str. 21 – 28.

⁷ Ženy absolventky, pritom aj častejšie v porovnaní s mužmi pracujú na pozíciách, na vykonávanie ktorých nie je potrebná absolvovaná vysoká škola. Zatiaľ čo podiel žien pracujúcich na takýchto pozíciách bol na úrovni 13,8 %, u mužov bol podiel osôb pracujúcich na takýchto pracovných pozíciách na úrovni 12,0 %.

Záver

Na základe prezentovaných údajov môžeme konštatovať, že absolventi slovenských vysokých škôl vnímajú úroveň svojich zručností veľmi pozitívne. Rezervy vidia hlavne v oblasti jazykových zručností (cudzí jazyky) a pokročilých počítačových zručností, pričom prekvapivo deklarujú, že úroveň ich zručností za tieto oblasti je vyššia ako tá, ktorú od nich požaduje zamestnávateľ. Minimálne prvá z uvedených zručností pritom nepredstavuje nijako výrazný činiteľ pri rozhodovaní sa pre participáciu na aktivitách ďalšieho vzdelávania, takže aj napriek uvedomeniu si nedostatkov v tejto oblasti, tu z určitých dôvodov absentuje motivácia o zlepšenie ich úrovne.

Pri tvrdých zručnostiach najpozitívnejšie vnímajú úroveň vlastných odborných zručností, zatiaľ čo úroveň zvyšných dvoch tvrdých zručností, ktoré boli zaradené do prieskumu bola najhoršia spomedzi všetkých zručností, na ktorých úroveň sme sa pýtali.

Z mäkkých zručností absolventi najlepšie hodnotili úroveň vlastnej schopnosti učiť sa, nasledovali sociálna zručnosť súvisiaca so schopnosťou práce v kolektíve a schopnosti riešiť problémy, pričom najväčšie rezervy pri mäkkých zručnostiach videli v zručnostiach, ktoré súvisia s komunikáciou s klientmi.

Zamestnávatelia podľa názoru absolventov od nich v najvýraznejšej miere vyžadujú schopnosť riešiť problémy a schopnosť učiť sa, pričom jedným z najvýraznejších motivačných momentov pre participáciu absolventov na aktivitách ďalšieho vzdelávania bolo hneď po vlastnej snahe zlepšiť si svoje vedomosti pre potreby aktuálne vykonávanej práce práve to, že ich ďalšie vzdelávanie bolo požadované priamo zamestnávateľom.

Literatúra

BEKOVÁ, L., GRAJCÁR, Š.: Zručnosti pre riadenie vlastnej vzdelávacej a profesijnej dráhy a ich rozvoj v sektore vzdelávania. Bratislava: SAAIC, 2012.

BLANÁR, F.: Kvalita vysokoškolského vzdelávania z pohľadu absolventov slovenských vysokých škôl. In: ACADEMIA 1/2021, str. 21 – 28. Dostupné na www.cvtisr.sk.

BLANÁR, F.: Vnímanie úrovne pripravenosti pre trh práce zo strany absolventov vysokých škôl a zamestnávateľov. In: ACADEMIA 4/2017, str. 40 – 53. Dostupné na www.cvtisr.sk.

BLANÁR, F. a kol.: Absolventi externej formy vysokoškolského štúdia na trhu práce. Záverečná správa projektu Uplatniteľnosť absolventov slovenských vysokých škôl na trhu práce za absolventov externej formy štúdia. Bratislava: CVTI SR, 2021.

WINTERTON, J., DELAMARE – LE DEIST, F., STRINGFELLOW, E.: Typology of knowledge, skills and competences: clarification of the concept and prototype. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2006.

FILČÁK, T., BLANÁR, F.: Uplatnenie absolventov vysokých škôl na trhu práce. Priebežná správa zo sociologického prieskumu. Bratislava: CVTI SR, 2020 (zverejnené na webe CVTI SR).

FILČÁK, T., BLANÁR, F. a kol.: Uplatnenie absolventov slovenských vysokých škôl na trhu práce. Záverečná správa za absolventov dennej formy štúdia. Bratislava: CVTI SR, 2020.

HALL, R. a kol.: Analýza zistení o stave školstva na Slovensku. To dá rozum. Bratislava: MESA 10, 2020. Dostupné na: <https://analyza.todarozum.sk/>.

HORNÝ, P., ĎURINA, J.: Prenositel'né kompetencie absolventov slovenských vysokých škôl. Bratislava: CVTI SR. Dostupné na: <https://vysokoskolacidopraxe.cvtisr.sk>.

JANKOVÁ, M. a kol.: Zamestnávateľský prieskum. Bratislava: CVTI SR, 2015.

LISÁ, E.: Očakávania zamestnávateľov na kompetencie absolventov VŠ. Bratislava: Paneurópska vysoká škola, Fakulta psychológie, 2018.

Mgr. František Blanár
CVTI SR
frantisek.blanar@cvtisr.sk

Plánované zmeny v príprave budúcich učiteľov na slovenských vysokých školách v kontexte plánu obnovy

Abstrakt

Cieľom príspevku je priblížiť navrhované zmeny v Pláne obnovy a odolnosti SR, ktoré sa bezprostredne dotýkajú vzdelávania budúcich učiteľov a učiteľiek na slovenských vysokých školách. Cieľom zmeny je reflektovať potrebu nástupu digitálnych technológií, vzdelávacích obsahov v kontexte zmien, ktoré nás čakajú vďaka novelizácii zákonov v oblasti školstva v októbri 2021 a nových výziev, ktoré sa udiali počas pandémie Covid-19. Všetky novinky, ktoré sa plánujú realizovať, budú len veľmi ťažko implementované do školskej praxe, ak v nej učitelia nebudú hrať dôležitú úlohu. Učiteľská profesia je kľúčová pre zavádzanie reformných zmien, a preto výchova budúcich učiteľov a vzdelávanie súčasných učiteľov a učiteľiek bude hrať významnú úlohu. Ako na tento fakt reaguje Plán obnovy a odolnosti SR, čo v tomto smere ponúka a ako to prispeje ku skvalitneniu učiteľskej profesie, statusu a atraktivite učiteľského povolania, je obsahom tohto príspevku.

Kľúčové slová

Reforma, príprava učiteľov, vysoké školy, plán obnovy.

Abstract

The aim of the article is to present the proposed changes in the Recovery and Resilience Plan of the Slovak Republic, which directly affect the education of future teachers at Slovak universities. The aim of the change is to reflect the need for the advent of digital technologies, educational contents in the context of the changes that await us due to the amendment of the educational laws in October 2021 and the new challenges that arose due to the Covid-19 pandemic. All the new things that are planned to be carried out will be very difficult to implement into the school practice if teachers would not play an important role in it. The teaching profession is a key to introduce reforms, and therefore the education of future teachers and the training of current teachers will play an important role. How the Recovery and Resilience Plan of the Slovak Republic reacts to this fact, what it offers in this regard and how it will contribute to the improvement of the teaching profession, its status and attractiveness, is described in this article.

Key words

Reform, teachers' training, universities, recovery plan.

Úvod

Slovensko vďaka reformnému zámeru ministerstva školstva a vďaka finančným prostriedkom, ktoré sú určené z balíka Plánu obnovy a odolnosti Slovenskej republiky (ďalej len „plán obnovy“) plánuje zaviesť do školského vzdelávacieho systému také opatrenia, ktoré budú reflektovať potreby škôl, pedagogických aj nepedagogických zamestnancov, žiakov a ich rodičov, ktoré sa kladú na moderné školstvo 21. storočia. Pandémia Covid-19 so sebou priniesla rad problémov a výziev, ktorým museli školy čeliť zo dňa na deň, čím nastavila zrkadlo a poukázala na aktuálny stav slovenského školstva z hľadiska riešenia krízových, neočakávaných udalostí. Takmer zo dňa na deň, sa učitelia a žiaci museli vysporiadať s dištančnou výučbou, ktorá so sebou priniesla mnoho negatívnych faktorov spojených s novými výzvami. Snahu identifikovať kľúčové nedostatky a nastaviť mechanizmy opravy, sú kľúčom k úspešnému výchovno-vzdelávaciemu procesu. Jedným z kľúčových nástrojov, ako zlepšiť situáciu na slovenských školách, je úspešné implementovanie plánu obnovy do školského prostredia a zvládnutie vytýčených reformných zámerov, ktoré sa v ňom nachádzajú. Dôležitou súčasťou implementácie reforiem plánu obnovy budú pedagogickí zamestnanci a ich príprava na budúce povolanie.

Plán obnovy pre slovenské vzdelávanie

Plán obnovy je dokument, ktorý má za cieľ poskytnúť finančnú podporu pre kľúčové oblasti na Slovensku. Ako je uvedené v zjednodušenom sumáre: „*Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky je súčasťou spoločnej reakcie štátov EÚ na silný pokles hospodárstva dôsledkom pandémie nového koronavírusu. Slovenská ekonomika klesla v roku 2020 o 5,2 percenta. Približne 50 tisíc ľudí prišlo o prácu. Slovensko zároveň musí riešiť dlhodobú výzvu ako zabrániť stagnácii životnej úrovne. Kombinácia investícií, reforiem a efektívnych verejných politík umožní krajine opäť dobiehať životnú úroveň priemeru EÚ a dosiahnuť zlepšenie v kľúčových oblastiach ovplyvňujúcich kvalitu života na Slovensku*“ (Ministerstvo financií SR 2021a, str. 2). V pláne obnovy je na účel skvalitnenia vzdelávania určených odhadom 800 miliónov eur. Reformné kroky sú vyčlenené do troch rôznych komponentov, ktoré sa neskôr parciálne delia na konkrétne reformy. Ide o komponent, ktorý sa samostatne venuje problematike rozvoja inkluzívneho školstva v slovenských školách, komponent určený pre modernizáciu výchovno-vzdelávacieho procesu pre 21. storočie a samostatný komponent, ktorý má za cieľ zvýšenie výkonnosti vysokých škôl na Slovensku (Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR 2021).

Prvý komponent je zameraný na rozvoj inkluzívneho školstva, je v pláne obnovy detailnejšie špecifikovaný v *Komponente 6: Dostupnosť, rozvoj a kvalita inkluzívneho vzdelávania*. Cieľom komponentu je zvýšiť dostupnosť inkluzívneho vzdelávania pre všetkých žiakov regionálneho školstva. Vo svojich reformných zámeroch sa podrobnejšie špecifikuje zabezpečenie podmienok a implementácia povinného predprimárneho vzdelávania pre deti od veku 5 rokov a zavedenie právneho nároku na miesto v materskej škole pre deti od veku 3 rokov. V ďalšej reforme uvedeného komponentu sa upriamuje pozornosť na špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby detí a žiakov a zmenou má prejsť aj systém poradenstva a prevencie. Pri posilnení inklúzie v slovenských školách sa ďalej ráta s reformou, ktorá má za cieľ skončiť s predčasným ukončením školskej dochádzky a vytlačiť segregáciu zo slovenských výchovno-vzdelávacích inštitúcií. Posledná reformná časť v tomto komponente zahŕňa kompenzačné opatrenia na zmierňovanie dopadov pandémie Covid-19 v regionálnom školstve (Európska komisia 2021, str. 36 – 37). Druhý komponent označený v pláne obnovy ako *Komponent 7: Vzdelávanie pre 21. storočie* obsahuje dva reformné zámery. Prvý je zameraný na obsah vzdelávania, jeho cieľom je vypracovať nové kurikulum, ktorým sa budú žiaci učiť na primárnom a nižšom sekundárnom vzdelávaní. Druhá reforma je z hľadiska nášho zamerania najzaujímavejšia a v ďalšej časti príspevku jej budeme venovať osobitnú pozornosť. Je zameraná na prípravu budúcich učiteľov a učiteliek a posilnenie profesijného rozvoja učiteľov v kontexte kurikulárnych zmien (Európska komisia 2021, str. 49 – 50). Ostatný spomínaný komponent je v pláne obnovy označený ako *Komponent 8: Zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl*. Primárnym cieľom je zvýšenie kvality a konkurencieschopnosti slovenských vysokých škôl. Komponent obsahuje päť reforiem. Prvá sa zameriava na zmenu financovania slovenských vysokých škôl. Druhá reforma si kladie za cieľ zavedenie systému periodického hodnotenia vedec-

kého výkonu a tretia si dáva za cieľ zaviesť nové štandardy a kritériá pri akreditácii vysokoškolského vzdelávania. Štvrtá reforma sa primárne zaoberá riadením vysokých škôl. Cieľom je posilnenie kompetencií rektora či správnej rady, aby lepšie reflektovali potreby dovnútra vysokých škôl. Piata reforma je zameraná na koncentráciu excelentných vzdelávacích a výskumných kapacít prostredníctvom spájania vysokých škôl. Na tento účel má schváliť ministerstvo školstva cestovnú mapu spájania jednotlivých celkov vysokých škôl a samotných vysokých škôl (Európska komisia 2021, str. 55 – 56).

Plán obnovy v kontexte prípravy budúcich učiteľov a učiteliek na slovenských vysokých školách

Reformná oblasť, ktorá má za cieľ posilniť vzdelávanie budúcich učiteľov a učiteliek, má byť hotová do konca roka 2025. Reforma si zároveň dáva za cieľ posilniť kvalitu zručností pedagogických zamestnancov a motivovať ich k celoživotnému vzdelávaniu. Ako je uvedené v pláne obnovy: „...vytvorenie moderného pedagogického prostredia, vrátane uskutočnenia digitálnej transformácie a podpora digitálnych zručností významne rozšíri okruh ľudí do budúcnosti, ktorí sú schopní v práci plnohodnotne využívať moderné digitálne technológie. Vďaka inklúzii vo vzdelávaní a zlepšenému prístupu k digitálnym technológiám budú mať žiaci väčšiu šancu čeliť výzvam dvojitej transformácie a očakávanému zníženiu dopytu po nízko kvalifikovaných zamestnancoch na trhu práce“ (Ministerstvo financií SR 2021b, str. 266). Z obsahového hľadiska *Reforma 2: Príprava a rozvoj učiteľov na nové obsahy a formy výučby* reflektuje nevyhovujúci stav a bude odzrkadľovať kurikulárnu reformu, kde sa dôraz nebude dávať na memorovanie vedomostí, ale na maximálne využitie poznatkov pre prax. Aktuálne fakulty, ktoré pripravujú budúcich učiteľov a učiteľky, v nedostatočnej miere reflektujú potreby vzdelávacieho procesu a nastavenie ponuky ďalšieho vzdelávania sú pre súčasných učiteľov a učiteľky nedostatočné. Preto sa reformná oblasť sústreďí na dva hlavné body, ktoré by mali súčasný stav zlepšiť, posilniť tak postavenie pedagogických a odborných zamestnancov a zvýšiť kredit ich profesie. Je potrebné zlepšiť kvalitu a motivovať k celoživotnému vzdelávaniu, preto sa reformná oblasť sústreďí najmä na prípravu budúcich pedagógov a na motiváciu učiteľov v praxi k ďalšiemu vzdelávaniu.¹ Fakulty a študijné odbory na Slovensku, ktoré pripravujú budúcich pedagogických zamestnancov prejdú transformáciou, ktorá ich pripraví na nové kurikulum usporiadané do troch cyklov. Zmena bude spočívať v tom, že popri vyučovaní dvoch

¹ Cieľ príspevku je sústredený na prípravu budúcich učiteľov a učiteliek na vysokých školách, preto druhý bod reformného zámeru, ktorý súvisí s celoživotným vzdelávaním je zámerne opísaný v minimálnom rozsahu a nie je mu v texte venovaná osobitná pozornosť. Pri celoživotnom vzdelávaní pedagógov bude dôležité poskytnúť dostupné a atraktívne vzdelávacie kurzy. Má vzniknúť nový model akreditácie vzdelávacích programov, novelizáciou zákona sa rozšíri okruh poskytovateľov atestácií, funkčného a kvalifikačného vzdelávania. Pre zapájanie sa do kurzov bude motivačným prvkom finančný príspevok, ktorý bude možné použiť na vzdelávanie v prioritných oblastiach, napríklad v digitalizácii (Ministerstvo financií SR 2021b, str. 275).

zvolených predmetov sa študentom a študentkám na pedagogických fakultách a fakultách, ktoré pripravujú budúcich učiteľov, bude poskytovať možnosť výučby integrovaných predmetov pre vyučovanie vo vzdelávacích oblastiach. Podľa plánu obnovy sa má ďalej posilniť spolupráca týchto fakúlt so školami, kde prebieha pedagogická prax. Fakulty tiež majú vo významnej miere ponúkať kurzy pre ďalšie vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov škôl s dôrazom na inklúziu a digitálne zručnosti v študijných programoch s čím súvisí začlenenie digitálnych vyučovacích metód a inovácií do výučby študijných programov pripravujúcich našich budúcich pedagógov (Ministerstvo financií SR 2021b, str. 273 – 274).

Ako sa tieto zmeny majú v praxi prejavovať do reality? Čo bude potrebné urobiť a ako sa pomôže fakultám, ktoré majú na starosti výchovu budúcich učiteľov a učiteliek na Slovensku? Na realizáciu týchto zmien bude vytvorený grantový program, ktorý podporí vznik takýchto študijných programov. V grantovom programe budú taktiež podporené inovácie zamerané na inklúziu, vzdelávanie žiakov s iným materinským jazykom a digitalizáciu pre študentov učiteľských programov. Zaujímavosťou je, že jednou z podmienok udelenia grantu bude posilňovanie rovnosti medzi mužmi a ženami. Samozrejme, na implementáciu týchto zmien bude potrebná zmena legislatívy. Redefinuje sa učiteľská aprobácia a špecifikácia učiteľských profesijných študijných programov a upravujú sa štandardy pre udelenie akreditácie. Opisy študijných odborov učiteľstva sa upravujú tak, aby praktická výučba tvorila 20 % času štúdia alebo 20 % Európsky systém prenosu a zhromažďovania kreditov. Súčasne bude potrebné zaviesť študijné programy, ktoré budú reflektovať nové cykly vyplývajúce z kurikulárnej reformy a zavedú sa študijné programy, ktoré budú pripravovať učiteľov v ranej a predprimárnej vzdelávacej oblasti, teda pre najmenšie deti od nula do šesť rokov. Druhá reformná oblasť v siedmom komponente² je určená pre budúcich učiteľov základných škôl a osemročných gymnázií, pedagogických a odborných zamestnancov škôl, manažment školy, zamestnancov priamoriadených organizácií ministerstva školstva a fakúlt poskytujúcich študijné programy učiteľstva (Ministerstvo financií SR 2021b, str. 275 – 277).

Posilnenie statusu učiteľskej profesie

Momentálne sme v situácii, kedy si len 4,5 % pedagógov na Slovensku myslí, že si ich profesiu verejnosť váži (OECD 2018, str. 4). Toto je elementárne číslo, ktoré ukazuje, že s prípravou budúcich učiteľov a učiteliek je potrebné niečo urobiť. Plán obnovy si kladie za cieľ, aby narástla kvalita učiteľskej profesie a zároveň, aby boli budúci pedagógovia vychovávaní pre moderné školstvo 21. storočia. Plán obnovy vyplňa do istej miery medzeru, ktorú má slovenské školstvo a vďaka financiám pomôže dobehnúť aspoň čiastočne deficit, ktorý sa tu rokmi vytvoril. Kvalitná príprava na učiteľské povolanie je základom pre každého pedagóga, ktorý raz bude vychovávať

² Na financovanie *Reformy 2: Príprava a rozvoj učiteľov na nové obsahy a formu výučby* je vyčlenených 50,4 milióna eur. Na podporu grantu pre vytvorenie nových študijných programov je vyčlenených zhruba 2,6 milióna eur a na ďalšie vzdelávanie učiteľov 47,8 milióna eur (Ministerstvo financií SR 2021b, str. 296).

budúce generácie. Preto je štúdium učiteľstva v centre záujmu plánu obnovy a mal by pomôcť zlepšiť aktuálny stav. Kvalitný učiteľ v škole je dostatočne silným motívom pre žiakov a študentov, aby nadobudli poznatky a aby mali o štúdium záujem. Postavenie učiteľa hrá významnú úlohu v triede a čím je to postavenie silnejšie, tým silnejšia je motivácia žiakov učiť sa na hodine. Z etického hľadiska učiteľ v triede vystupuje ako morálna autorita a vzor pre svojich žiakov. Preto má príprava budúcich učiteľov a učiteliek morálny rozmer, ktorý nie je explicitne definovaný v pláne obnovy, ale sekundárne vyplýva z posilnenia prípravy a zo skvalitnenia učiteľského povolania. Status učiteľa nepochybne vytvára celkový obraz a nazeranie na profesiu učiteľa a dotvára morálny kredit učiteľa, to znamená, že prispieva aj k atraktivite povolania. Status, atraktivita a postavenie profesie zohrávajú dôležitú úlohu pri rozhodovaní sa kam sa chce človek uberať a akou cestou chce vo svojom živote ísť. Preto je učiteľ ako morálny vzor so silným statusom nevyhnutý na vyučovaní, pretože okrem vedomostí odovzdáva svojim žiakom aj hodnoty a názory, ktoré neskôr sprevádzajú jeho žiakov po ceste životom. Vítaná je preto každá zmena, ktorá pomôže a posunie vpred učiteľské povolanie. Plán obnovy v podobe v akej je prezentovaný, je vnímaný hlavne z ekonomického hľadiska, no pri príprave budúcich učiteľov a učiteliek zohráva významnú úlohu z kvalitatívneho, etického, profesijného a spoločenského hľadiska.

Záver

Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky predstavuje finančnú pomoc, ktorá je svojím spôsobom jedinečná a neopakovateľná. Pandémia Covid-19 so sebou priniesla nové výzvy a odhalila nedostatky, ktoré je potrebné odstrániť, aby sme sa ako spoločnosť posunuli vpred. Plán obnovy do istej miery vyplní priepasť, ale dôležité bude, aké systémové opatrenia sa zavedú, aby priniesli želaný efekt. Je nesmierne dôležité, že plán obnovy zachytáva potrebu skvalitňovať výchovno-vzdelávací proces. Kvalitné investície do vzdelania môžu priniesť systémové opatrenia, ktoré budú generovať kvalitný vyučovací proces na niekoľko rokov dopredu. Jedným z takýchto opatrení bude určite investícia do pedagogických a odborných zamestnancov a do študijných odborov učiteľského smeru. Učitelia, spoločne so žiakmi, rodičmi a ostatnými zamestnancami škôl a školských zariadení, budú neodmysliteľnou súčasťou implementácie cieľov a reforiem plánu obnovy do školskej praxe na Slovensku. V príspevku sme prezentovali základné definície reforiem, ktoré chce plán obnovy reflektovať vo výchovno-vzdelávacej oblasti. Nosnou reformou sa v tomto príspevku stala Reforma 2 v Komponente 7, ktorej súčasťou je (celoživotné) vzdelávanie súčasných pedagogických a odborných zamestnancov, a taktiež opatrenie zamerané na pracoviská vysokých škôl, ktoré pripravujú budúcich učiteľov a učiteľky. Kvalitné vzdelávanie a zabezpečenie moderného a atraktívneho výchovno-vzdelávacieho procesu priniesie so sebou pozitívne výsledky, ktoré budú prospešné pre celú spoločnosť. Skvalitnenie podmienok pre učiteľov zabezpečí dobrý pracovný priestor na výkon a zatraktívnenie ich profesie. Zároveň určite posilní ich postavenie a status, ktorí učitelia majú, čo priniesie pozitívnu odozvu (aj) z etického hľadiska.

Literatúra

EURÓPSKA KOMISIA (2021): Príloha k návrhu vykonávacieho rozhodnutia Rady o schválení posúdenia plánu obnovy a odolnosti Slovenska. Brusel, 21. 6. 2021. Dostupné online: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:44d9cc1e-d29b-11eb-ac72-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_2&format=PDF

MINISTERSTVO FINANCIÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY (2021a): *Inovatívna ekonomika, moderný štát, zdravá krajina, sumár Plánu obnovy a odolnosti SR*. Bratislava. Dostupné online: https://www.mfsr.sk/files/sk/financie/hodnota-za-peniaze/blogy-uhp/2021/inovativna-ekonomika-moderny-stat-zdrava-krajina/rrp_komunikacia_marec.pdf

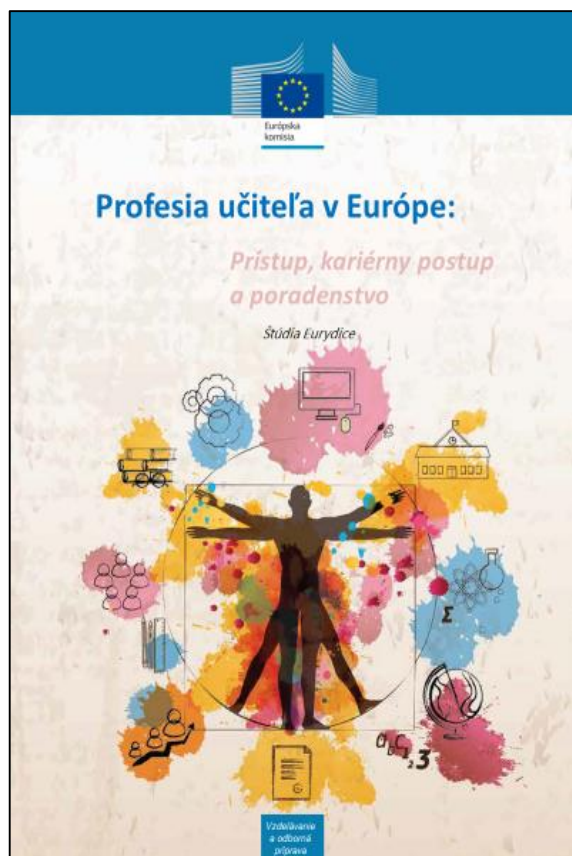
MINISTERSTVO FINANCIÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY (2021b): *Plán obnovy – cestovná mapa k lepšiemu Slovensku*. Bratislava. Dostupné online: http://mfsr.sk/files/archiv/1/Plan:?:_obnovy_a_odolnosti.pdf

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU a ŠPORTU SR (2021): *B. Gröhling: Vyrokovali sme 800 miliónov eur pre školstvo z Plánu obnovy*. Tlačová správa, 12. 03. 2021. Dostupné online: <https://www.minedu.sk/b-groehling-vyrokovali-sme-800-milionov-eur-pre-skolstvo-z-planu-obnovy/>

OECD (2018): *Výsledky medzinárodného výskumu o vyučovaní a vzdelávaní OECD Talis 2018, 2. časť*. Paríž : OECD Publishing. Dostupné online: https://www.nucem.sk/dl/4804/TALIS2018_2_cast.pdf.

PhDr. Miroslav Osifčín
externý doktorand
Inštitút etiky a bioetiky
Filozofická fakulta PU v Prešove
miroslav.osifcin@smail.unipo.sk

Profesia učiteľa v Európe: prístup, kariérny postup a poradenstvo

V roku 2020 zverejnila európska sieť pre vzdelávanie Eurydice preklad štúdie **Profesia učiteľa v Európe: prístup, kariérny postup a poradenstvo** (dostupné na webovom sídle www.saaic.sk). Štúdiu vydala Výkonná agentúra pre vzdelávanie, audiovizíu a kultúru EÚ v anglickom jazyku v roku 2018 (<http://ec.europa.eu/eurydice>).

Práca učiteľa je naozaj náročná a zložitá, vyžaduje si skutočne všestranne profesionálne zdatnú osobnosť, ktorá by mala spĺňať nielen základné požiadavky, potrebné pre normálny výkon učiteľa v škole, ale zároveň by mala mať aj špecifické vlastnosti, ktoré učiteľovi umožňujú optimálne a efektívne pracovať. Učiteľ dnes zastáva mnoho funkcií, ktoré do jeho činnosti prinášajú nové činitele a on si musí vedieť poradiť. Je inovátor, manažér, konzultant, prieskumník, aj tvorivý zamestnanec.

Kvalitní učitelia pracujú pre kvalitné vzdelávacie systémy a oboje je potrebné na to, aby sa mladí ľudia mohli čo najoptimálnejšie pripraviť pre život v dospelosti. Ale, aby Európa napredovala a plnila si svoje vzdelávacie, sociálne a hospodárske výzvy, je úloha učiteľa čoraz dôležitejšia. Vyššie očakávania, pokiaľ ide o študijné výsledky žiakov a študentov, nové a náročnejšie požiadavky spoločnosti v kombinácii s rýchlymi technologickými inováciami, sústavne zvyšujú nároky na prácu učiteľa, majú silný vplyv na učiteľskú profesiu. Preto sa európski lídri dohodli, že stanovia a preskúmajú najlepšie spôsoby ako poskytnúť učiteľom účinné poradenstvo, zvýšenie ich profesionality a postavenia.

Publikácia sprehľadňuje učiteľskú kariéru v celej Európe v základnom a všeobecnom (nižšom a vyššom) strednom stupni (úroveň ISCED 1, 2 a 3) vo verejne financovaných školách. Zahŕňa všetkých 28 členských štátov EÚ, teda všetkých 43 vzdelávacích systémov. Informácie a dáta sa zhromažďovali prostredníctvom dotazníkov, ktoré vyplnili národní zástupcovia siete Eurydice v jednotlivých štátoch. Text je rozčlenený do piatich kapitol.

Prvá kapitola *Plánovanie a hlavné výzvy v ponuke a dopyte učiteľov*, hneď v názve prezrádza svoje zameranie, t. j. ponuku a dopyt po učiteľoch. V mnohých štátoch je totiž nedostatok pedagogických zamestnancov niektorých odborných predmetov alebo v niektorých zemepisných oblastiach, prípadne je to starnutie učiteľov, odchod z profesie a jej príťažlivosť, ale i nadbytok učiteľov vo vyučovaní niektorých predmetov. Záujem o učiteľské povolanie z viacerých príčin klesá a navyše v personálnom obsadení existujú na rôznych úrovniach vzdelávania aj výrazné rodové nerovnosti, ktoré je tiež potrebné riešiť.

Istým rokom k riešeniu týchto otázok v jednotlivých vzdelávacích systémoch môže byť plánovanie, prognózovanie budúceho dopytu po učiteľoch, vyváženie ponuky, udržanie aktívnych učiteľov v profesii, ale aj tých, ktorí sú v pregraduálnej príprave. *Napríklad v Rakúsku existuje krátkodobé (ročný personálny plán) a dlhodobé plánovanie, ktoré súvisí s dopytom po učiteľoch jednotlivých predmetov. Účelom krátkodobého je poskytnúť potrebné zdroje pri plánovaní počtu zamestnancov na nasledujúci rok. Zohľadňujú sa aj požiadavky miestnych školských úradov o konkrétnom počte potrebných učiteľov. Dlhodobé plánovanie sa využíva pri strategických rozhodnutiach.*

Druhá kapitola – *Vstup do profesie a mobilita učiteľov* – sa zameriava na prechod od učiteľskej prípravy do učiteľskej profesie, k profesijnému životu a skúma aj spôsob akým učiteľia prestupujú z jednej školy do druhej z rôznych dôvodov.

Prvá časť tejto kapitoly skúma požiadavky, ktoré musia absolventi počiatočného vzdelávania učiteľov spĺňať, aby sa stali kvalifikovanými učiteľmi. Takmer polovica vzdelávacích systémov má jedinú podmienku, aby učiteľ splnil kvalifikačné predpoklady a tou je úspešné absolvovanie počiatočnej prípravy. Diplom z tejto prípravy potvrdzuje svojim absolventom plnú kvalifikáciu. V niektorých ďalších vzdelávacích systémoch musia absolventi počiatočnej prípravy, aby naplnili kvalifikačné predpoklady, spĺňať ešte ďalšie osobitné kvalifikačné požiadavky, napríklad absolvovanie konkurzného/výberového konania, potvrdenie o odbornej a pedagogickej spôsobilosti, registráciu, akreditáciu, preukázanie určitej úrovne jazykových zručností a podobne.

Druhá časť sa zaoberá alternatívnymi formami vzdelávania, ktoré vedú ku kvalifikácii učiteľa. Alternatívne programy sa v rámci Európy veľmi líšia, ale najčastejšie sú dva hlavné prístupy. Prvým sú krátke profesijne orientované programy určené pre absolventov iných odborov vysokoškolského vzdelávania. Poskytujú ich pedagogické fakulty a učebný plán zahŕňa pedagogické a psychologické predmety, metodiku, didaktiku a praktickú prípravu. Zvyčajne ponúkajú rôzne flexibilné formy zápisu, napríklad externé štúdium, dištančné alebo kombinované štúdium, ale aj večerné kurzy. Druhým prístupom je odborná príprava na pracovisku, t. j. v škole a tá sa riadi individuálne.

Obsahom *tretej časti* sú metódy nábora ako aj podmienky zamestnávania kvalifikovaných učiteľov. Nábor dominuje v mnohých vzdelávacích systémoch a tento proces organizujú spravidla školy, niekedy v spolupráci s miestnymi školskými úradmi: voľné pracovné miesta sú obsadené uchádzačmi, ktorí si podávajú žiadosť

o zamestnanie do konkrétnych škôl. Nasledujú konkurzné a výberové konania. Zodpovednosť za zamestnávanie kvalifikovaných učiteľov môžu mať ústredné orgány školstva, miestne školské úrady (obecné, krajské atď.) alebo školy; môže byť taktiež rozdelená medzi rôzne administratívne úrovne. Učitelia zamestnaní vo verejných školách sú verejní zamestnanci vo všetkých európskych štátoch. Zmluvné podmienky zamestnávania učiteľov sa však už v jednotlivých štátoch môžu líšiť. Všeobecne ale platí, že kvalifikovaný učiteľ môže mať zmluvné zamestnanecké postavenie na dobu určitú, alebo stále pracovné miesto. Základné vzťahy a podmienky zamestnávania vo verejnej správe sa riadia pracovnoprávnymi predpismi.

Posledná, *štvrtá časť*, sa zaoberá nariadeniami a postupmi, ktorými sa riadi mobilita učiteľov medzi školami. Učitelia môžu mať rôzne dôvody pre to, aby zmenili svoje pôsobisko, môžu sa presťahovať z osobných, rodinných alebo profesijných dôvodov. Ale školské úrady musia zabezpečiť také umiestnenie učiteľov, aby boli obsadené všetky voľné pracovné miesta, ktoré školy požadujú. Školy preto nahlasujú voľné pracovné miesta. Stanovené postupy sa v jednotlivých štátoch líšia a zvyčajne súvisia so zavedeným systémom prijímania a zamestnávania.

Tretia kapitola pod názvom *Uvádzanie, profesijný rozvoj a poradenstvo* skúma, akým spôsobom sú noví učители podporovaní na svojom prvom pracovnom mieste, či majú možnosť vstúpiť do uvádzacích programov, či sú tieto povinné alebo nie. Uvádzanie zvyčajne poskytuje začínajúcim učiteľom možnosť získať praktické skúsenosti, rozvíjať učebné zručnosti a rozšíriť si vedomosti, ktoré získali počas počiatočnej prípravy. Súčasťou sú aj rôzne druhy činností profesijného rozvoja, ako sú školenia, kurzy a semináre. Tieto programy môžu obsahovať rôzne zložky – mentoring, odbornú prípravu, medzipredmetové vzťahy, ale aj plánované stretnutia s riaditeľom školy, prostredníctvom ktorých sa poskytuje osobné, sociálne a odborné poradenstvo. Napríklad mentoring je povinnou zložkou uvádzacích programov v takmer všetkých vzdelávacích systémoch, výnimkou sú len dva štáty. A napokon treba spomenúť aj sústavný profesijný rozvoj učiteľa. Najbežnejšími stimulmi európskych štátov na podporu účasti učiteľov v sústavnom profesijnom rozvoji sú kariérny postup a progres miezd. Veľmi dôležité je aj poradenstvo. Táto časť tretej kapitoly sa zaoberá poradenstvom pre žiakov s poruchami učenia, t. j., ktoré priamo nesúvisia s konkrétnym fyzickým, zmyslovým alebo intelektovým poškodením. Napríklad pedagogicko-psychologické poradenstvo, pomoc logopédov a rečových terapeutov, sociálnych pracovníkov a podobne. Skúma však aj pomoc učiteľom pri riešení osobných/zdravotných problémov, medziľudských vzťahov a zvyšovaní odborných skúseností.

Kariérny postup je obsahom **štvrtej kapitoly**. Dobrá kariérna budúcnosť môže zohrávať veľmi dôležitú úlohu, môže motivovať, povzbudzovať učiteľa k rozvíjaniu všetkých zručností potrebných na vyrovnanie sa s rýchlo meniacim vzdelávacím prostredím. Aj táto kapitola je rozčlenená do niekoľkých častí.

Prvá skúma kariéru učiteľa v tom zmysle, či existuje v jednotlivých štátoch aj vypracovaná formálna štruktúra, a ak je to tak, aj podmienky postupu z jednej úrovne do druhej, ktoré treba splniť a aká inštitúcia rozhoduje o takomto postupe. Zaoberá sa iba služobnými postupmi na pozície, v ktorých majú učители aj naďalej vyučovaciu

povinnosť a neberie do úvahy napríklad pozíciu riaditeľa, kde je jeho úloha administratívna a riadiaca. Samozrejme, poukazuje aj na vzťah medzi služobným postupom na vyššiu kariérnu úroveň a progresom platov.

Druhá časť sa zaoberá úlohami a povinnosťami, ktorými sú učitelia, samozrejme, okrem svojej vyučovacej povinnosti poverovaní. Môžu byť mentormi, školiteľmi, triednymi učiteľmi, poradcami, koordinátormi, alebo aj hodnotiteľmi. Povinnosti sú naozaj rôznorodé.

Tretia časť je venovaná poradenstvu, ktorú môžu pedagogickí zamestnanci využívať. Chápe sa tu ako poskytovanie informácií alebo poskytovanie poradenstva tak, aby kariéra učiteľa postupovala.

A napokon *štvrtá časť* pojednáva o kompetenciách učiteľa, ktoré definoval ústredný orgán školstva. Či už je to vo forme vyhlášok, smerníc alebo iných dokumentov, ktoré stanovujú zručnosti a spôsobilosti učiteľa.

Nakoniec **kapitola 5** sa zaoberá hodnotením učiteľa. Treba konštatovať, že hodnotenie je bežnou praxou vo väčšine európskych štátov. Hodnotenie učiteľa, aj jeho použitie môže slúžiť na rôzne účely. Môže byť buď priebežné alebo záverečné, prípadne kombinované. V každom prípade má učiteľom poskytovať spätnú väzbu o ich výkonnosti, alebo prípadne aj pripravenosti na služobný postup. Kapitola je rozdelená do dvoch častí. Text kapitoly rozlišuje medzi hodnotením začínajúcich učiteľov a hodnotením aktívnych učiteľov. Ale nezaoberá sa hodnotením vykonávaným mimoriadne, ako je pri porušení pracovnej disciplíny alebo podobnom zlyhaní.

Obsahom *prvej časti* je štruktúra a rozsah systému hodnotenia, ciele, ale aj prínos. Skúma hodnotenie nových, ako aj skúsených učiteľov s praxou. Zaoberá sa legislatívnymi a štrukturálnymi stránkami, to znamená či existujú nariadenia ministerstiev/ústredných orgánov, alebo len na miestnej úrovni, aké a v koho kompetencii je hodnotenie. V štáte, kde to nie je určené, je implementácia ponechaná na riaditeľa školy.

Napríklad v Českej republike Zákonník práce, ktorý sa vzťahuje aj na učiteľov vyžaduje, aby zamestnávatelia hodnotili zamestnancov. Riaditelia škôl ako zamestnávatelia sú povinní hodnotiť kvalitu učiteľov, ale akým spôsobom to budú robiť si určujú sami.

Druhá časť sa zaoberá praktickým naplnením hodnotenia, to znamená, kto hodnotí učiteľov, aké metódy sa používajú a či sú zavedené systémy hodnotenia. Dokonca niektoré štáty majú zákonom, vyhláškou alebo nejakým predpisom presne stanovený termín na hodnotenie. Niekde to je ročne, inde každé tri až päť rokov. Najčastejšie sa do hodnotenia učiteľov na jednej strane zapája riaditeľ školy, mentori, riadiaci zamestnanci, ale v niektorých štátov aj kolegovia. Na druhej strane sú to inšpektori a externí hodnotitelia, zamestnanci ministerstva školstva/ústredných orgánov. Je to veľmi rôzne. Ale vždy, vo všetkých štátoch sa uskutočňuje za účasti viacerých hodnotiteľov.

Negatívne hodnotenie môže mať tiež dôsledky na kariéru učiteľov, preto existujú opatrenia dostupné na riešenie nedostatočne výkonných učiteľov. Či už je to vo forme nápravných a podporných opatrení, napríklad povinná účasť na činnostiach profesijného rozvoja alebo absolvovanie špecializovaného poradenstva. Možnosťou je aj určenie mentora, ale i krátenie alebo zrušenie osobného príplatku, zmena zaradenia učiteľa, napr. odvolanie z funkcie, alebo presun do inej školy, hoci tieto opatrenia sa zvyčajne prijímajú len vo výnimočných prípadoch. Najzávažnejším dôsledkom negatívneho hodnotenia je, samozrejme, rozviazanie pracovného pomeru výpoveďou. Aj keď je prepustenie jednou z možností v jednej tretine európskych štátov, toto rozhodnutie sa prijíma až po dôkladnom zvážení.

Publikácia je doplnená o tri prílohy. Prvá z nich obsahuje podrobné informácie o existujúcich kariérnych štruktúrach a vplyve kariérneho postupu na rast miezd. Druhá príloha poskytuje informácie o rôznych dokumentoch vydaných ústrednými orgánmi, ktoré uvádzajú kompetencie učiteľov alebo sa používajú ako rámce kompetencií učiteľov. A tretia príloha podrobne opisuje využitie rámcov kompetencií učiteľov v rôznych štádiách kariéry učiteľov.

Na konci publikácie je zaradený slovník, ktorý definuje použité odborné termíny.

Mgr. Gabriela Aichová
CVTI SR

Učiteľská akadémia UK – e-learningový nástroj pre budúce učiteľky a učiteľov

Univerzita Komenského v Bratislave od januára 2022 spúšťa unikátny e-learningový nástroj pre budúce učiteľky a učiteľov. Učiteľská akadémia UK je databáza videozáznamov zo školských tried, ktoré sú jedinečnou ukážkou výučby počas pandémie COVID-19. Na tvorbe tohto nástroja sa podieľali odborníci a odborníčky zo štyroch fakúlt UK. Výsledkom tejto unikátnej spolupráce je viac ako 60 GB videomateriálu a viac ako 300 strán praktických zadaní a návodov ako s videami pracovať vo výučbe všeobecného učiteľského základu a predmetových didaktík. Učiteľská akadémia UK vznikla vďaka podpore nadácie Fond SK-NIC.

Univerzita Komenského v Bratislave patrí na Slovensku dlhodobo k lídrom v príprave odborníkov v oblasti školstva. Sedem fakúlt UK pripravuje učiteľov pre všetky stupne vzdelávania, rovnako ako ďalších pracovníkov pomáhajúcich profesií (psychológov,

logopédov, liečebných a špeciálnych pedagógov), ktorí môžu v rezorte školstva pôsobiť na pozíciách odborných zamestnancov. Ročne tu absolvuje učiteľské štúdiá niekoľko stoviek absolventov. Ich príprava si vyžaduje neustály kontakt s praxou a prepojenie ich pregraduálneho vzdelávania s aktuálnymi potrebami škôl.

Cieľom projektu Stanem sa učiteľom, ktorý finančne podporila nadácia Fond SK-NIC, bolo vytvoriť e-learningový nástroj pre prácu s videami z reálnej výučby, ktorý bude reagovať na niektoré dlhodobé známe problémy učiteľskej prípravy. Jedným z kľúčových problémov učiteľskej prípravy je prepojenie teórie a praxe. Študenti učiteľstva často vnímajú výučbu ako príliš teoretickú a videozáznam výučby ponúka jedinečný priestor otvoriť symbolické okno do praxe a prepojiť poznatky z predmetov učiteľskej prípravy s reálnymi situáciami v škole. Navyše aj v komplikovanej situácii dištančného, či kombinovaného vzdelávania prinášajú študentom učiteľstva prakticky do ich „obyvacky“ autentické a praktické zážitky zo školských tried.

Pri oslovovaní škôl pre spoluprácu v projekte sme sa v prvom kroku zamerali na bežné školy, ktoré nám umožnili dokumentovať príklady bežnej praxe, s ktorou sa študenti učiteľstva môžu stretnúť. Neašpirujeme na prezentovanie výnimočných ukážok výučby, naopak, snažíme sa naučiť študentov učiteľstva reflektovať realitu súčasných škôl. V databáze sa v súčasnosti nachádzajú záznamy z výučby zo šiestich škôl (troch základných škôl, dvoch gymnázií a jednej strednej odbornej školy) od deviatich rôznych učiteľov a učiteliek, ktorí spolu vyučovali osem predmetov (anglický jazyk, slovenský jazyk, matematiku, geografiu, biológiu, informatiku, telesnú výchovu a psychológiu). Aj na tomto mieste by sme chceli poďakovať vedeniu škôl, učiteľom a učiteľkám, a samozrejme aj desiatkam žiakov a rodičov, že nám umožnili vstúpiť do ich sveta a zaznamenávať procesy ich učenia, a to všetko v neľahkých podmienkach „pandemického“ vyučovania.

Práve situácia spojená s COVID-19 nás postavila pred konkrétne úlohy vysporiadať sa s opatreniami, ktoré sú v rozpore s našimi doterajšími skúsenosťami s odovzdávaním vedomostí a vedením žiakov a študentov. Učelia na všetkých stupňoch škôl vymenili fyzické triedy za virtuálne a bežnú komunikáciu v triede nahradili emotikony a komentáre v četoch videokonferenčných aplikácií. Svet sa celkom určite po upokojení tejto krízy zmení – a to aj ten náš, školský a akademický svet. Možno aj preto je teraz, viac ako kedykoľvek predtým, čas uvedomiť si a reflektovať konkrétne problémy a medzery, či „biele miesta“ v príprave budúcich učiteľov a reagovať na ne. Učiteľská akadémia UK je malým príspevkom k tejto reflexii potrieb učiteľskej prípravy.

V štartovacej verzii, ktorá otvorí svoje virtuálne brány používateľom z akademickej obce Univerzity Komenského v Bratislave v januári 2022, Učiteľská akadémia UK obsahuje 41 videozáznamov vyučovacích hodín zo šiestich rôznych základných a stredných škôl, t. j. viac ako 30 hodín videozáznamov s celkovým rozsahom viac ako 60 GB. K týmto videozáznamom bolo vytvorených 23 zadaní, ktoré korešpondujú so základnými povinnými predmetmi tzv. všeobecného učiteľského základu na Univerzite Komenského v Bratislave. Okrem týchto komplexných záznamov vyučovacích hodín databáza obsahuje aj 80 krátkych videosekvencií s ďalšími úlohami, sedem rozhovorov s učiteľmi a riaditeľmi škôl, či jedenásť záznamov

mikrovýstupov študentov učiteľstva. 139 videozáznamov v rozsahu od 2 do 50 minút dopĺňa viac ako 100 zadaní a aktivít pre prácu s videami. Každú videohospitáciu (ucelený záznam vyučovacej hodiny) sprevádza jej prepis, plán vyučovacej hodiny, odkaz na príslušný vzdelávací štandard a použitú učebnicu. Okrem rozvoja profesijného videnia a rôznych učiteľských kompetencií tak môžu študenti Univerzity Komenského v Bratislave databázu použiť aj ako nástroj na rozvoj výskumníckych zručností kvalitatívnej aj kvantitatívnej analýzy výučby.

Databáza je unikátnym výsledkom spolupráce viacerých odborníkov zo štyroch fakúlt Univerzity Komenského v Bratislave. Okrem toho, že študentom učiteľstva a pomáhajúcich profesií a ich vysokoškolským pedagógom ponúkame jedinečný e-learningový nástroj, dokumentujeme záznamami dištančnej a prezenčnej výučby dôležitú epochu vzdelávania na Slovensku. Dúfame, že si tento, v slovenských podmienkach unikátny, e-learningový nástroj rýchlo nájde svojich aktívnych používateľov medzi študentmi, aj vysokoškolskými pedagógmi. A súčasne sa stane živým produktom, ktorý budeme v spolupráci s kolegami z rôznych univerzitných pracovísk naďalej dopĺňať o ďalšie videozáznamy a interaktívne úlohy, ktoré budú dlhodobo prispievať ku kvalitnej príprave učiteľov a pomáhajúcich profesií na Univerzite Komenského v Bratislave.

Učiteľská akadémia UK vznikla vďaka projektovej podpore veľkých projektov z nadácie Fondu SK-NIC. Informácie o projekte sú dostupné na www.fphil.uniba.sk/stanemsaucitelom a www.ucitelskaakademia.sk.

V tomto texte boli použité úryvky z metodickej príručky:

SOKOLOVÁ, L. KAROLČÍK, Š., DOVIČÁK, M., DVORSKÁ, D., HRČAN, Z., GRIGUŠ, S. 2021. *Učiteľská akadémia UK: Metodická príručka*. Bratislava: Vydavateľstvo UK. 2021, 100 s., ISBN 978-80-223-5210-9

PaedDr. Darina Dvorská, PhD. (koordinátorka projektu)
FF UK v Bratislave, Katedra pedagogiky a andragogiky
darina.dvorska@uniba.sk

doc. Mgr. Lenka Sokolová, PhD. (odborná garantka videoštúdií)
UK v Bratislave, Fakulta sociálnych a ekonomických vied
Ústav aplikovanej psychológie
lenka.sokolova@uniba.sk

Noví profesori

Prezidentka SR vymenovala 30 nových vysokoškolských profesorov
s účinnosťou od 16. novembra 2021

doc. RNDr. Martin BEDNÁRIK, PhD.
UK v Bratislave
inžinierska geológia

doc. MUDr. Mária BELOVIČOVÁ, PhD.
VŠZSP sv. Alžbety
verejné zdravotníctvo

doc. Ing. Vanda BENEŠOVÁ, CSc.
STU v Bratislave
aplikovaná informatika

doc. Mgr. Dagmar CAGÁŇOVÁ, PhD.
ŽU v Žiline
ekonomika a manažment podniku

doc. PhDr. Peter ČAJKA, PhD.
UMB v Banskej Bystrici
medzinárodné vzťahy

doc. JUDr. Ľubomír ČUNDERLÍK, PhD.
UK v Bratislave
obchodné a finančné právo

dr. habil. György DOMOKOS, PhD.
UK v Bratislave
odborová didaktika

doc. PhDr. Eduard DROBERJAR, PhD.
TU v Trnave
klasická archeológia

doc. Mgr. Martina IVANOVÁ, PhD.
PU v Prešove
slovenský jazyk a literatúra

doc. Ing. Štefan JANEČEK, DrSc.
UCM v Trnave
molekulárna biológia

doc. MUDr. Alexandra KOLENOVÁ, PhD.
UK v Bratislave
pediatria

doc. PaedDr. Dušan KOSTRUB, PhD.
UK v Bratislave
predškolská a elementárna pedagogika

doc. Ing. Pavol KRÁĽ, PhD.
ŽU v Žiline
ekonomika a manažment podniku

doc. Ing. Viera KUBIČKOVÁ, PhD.
EU v Bratislave
obchod a marketing

doc. RNDr. Jozef KÚDELČÍK, PhD.
ŽU v Žiline
elektrotechnológie a materiály

doc. et doc. MUDr. Viera LEHOTSKÁ, PhD.
UK v Bratislave
röntgenológia a rádiológia

doc. Ing. Martin LUKÁČIK, PhD.
EU v Bratislave
ekonometria a operačný výskum

doc. Mgr. Miroslav LYSÝ, PhD.
UK v Bratislave
teória a dejiny štátu a práva

doc. PhDr. Marek MAJDAN, PhD.
TU v Trnave
verejné zdravotníctvo

doc. PhDr. Josef MALACH, CSc.
UMB v Banskej Bystrici
pedagogika

doc. RNDr. Gertrúda MIKOLÁŠOVÁ, PhD.
VŠZSP sv. Alžbety
verejné zdravotníctvo

doc. Mgr. et Mgr. Peter MIKULÁŠ, PhD.
UKF v Nitre
masmediálne štúdiá

doc. MVDr. Peter POPELKA, PhD.
UVLF v Košiciach
hygienu potravín

doc. Ing. Ľuboš ROJKA, PhD.
TU v Trnave
systematická filozofia

doc. PhDr. Juraj RUSNÁK, CSc.
PU v Prešove
všeobecná jazykoveda

doc. MUDr. Ľubomír STRAKA, PhD.
UK v Bratislave
patologická anatómia a súdne lekárstvo

doc. MUDr. Jozef ŠIDLO, CSc. MPH
UK v Bratislave
patologická anatómia a súdne lekárstvo

doc. Mgr. Erik ŠOLTÉS, PhD.
EU v Bratislave
kvantitatívne metódy v ekonómii

doc. RNDr. Jana TÓTHOVÁ, PhD.
TU v Košiciach
fyzikálne inžinierstvo

doc. MUDr. Barbara UKROPCOVÁ, PhD.
UK v Bratislave
normálna a patologická fyziológia

Pokyny pre autorov

ACADEMIA uvíta príspevky o ľubovoľnej oblasti vysokoškolského života, ktoré môžu zaujať značnú časť akademickej obce.

Vzhľadom na zvýšený záujem o časopis ACADEMIA zo strany študentov, ako aj širšej odbornej verejnosti, sme sa od roku 2013 rozhodli pre možnosť zverejňovať náš časopis aj v elektronickej (pdf) verzii na webových stránkach centra (www.cvtisr.sk), čím chceme zvýšiť jeho dostupnosť pre ďalších záujemcov. **Autor zaslaním príspevku udeľuje súhlas na zaradenie jeho príspevku do časopisu, vyhotovenie jeho rozmnoženín a jeho verejné rozširovanie v papierovej aj elektronickej forme.**

Autor článku zodpovedá za to, že rukopis, ani jeho súvislejšie pasáže, neboli nikde publikované a nie sú zaslané do redakcie iného časopisu. V prípade uverejnenia článku v časopise *Academia* nebude príspevok znovu publikovaný bez súhlasu vydavateľa.

Pri posielaní príspevkov prosíme dodržať nasledujúce pokyny:

- príspevky posielajte vo formáte .doc, .docx alebo .rtf bez zalamovania riadkov a strán. V prípade programu MS Word používajte implicitnú šablónu „normal“. Vybraný text môžete podľa potreby zvýrazniť (podčiarknuť, použiť kurzívu, tučné písmo). **Nepoužívajte** automatické formátovanie, špeciálne fonty, vlastné šablóny a pod.; grafickú úpravu jednotnú pre všetky príspevky urobí redakcia;
- tabuľky a schémy môžete zaradiť priamo do textu; grafy pošlite v samostatnom súbore vo formáte xls/.xlsx (do textu príspevku, na miesto, kde sa má vložiť graf, vložte odkaz);
- citované pramene treba uvádzať v zátvorke s uvedením priezviska autora/autorov a roku vydania knihy alebo článku;
- v odkazoch na literatúru uvádzajte pramene v abecednom poradí. Uveďte iba tie, na ktoré sa odvolávate v texte;
- k rukopisu pripojte abstrakt a kľúčové slová v slovenskom aj v anglickom jazyku;
- na konci príspevku uveďte svoje meno, adresu pracoviska a e-mailovú adresu;
- celkový rozsah príspevku by nemal prekročiť 20 000 znakov (s medzerami).

Príspevky posielajte na e-mailovú adresu: frantisek.blanar@cvtisr.sk.

Na otázky vám odpovieme a námety, pripomienky, návrhy a podobne prijímame na telefónnom čísle 02/692 95 426